

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення методичної ради університету
23 січня 2024 року,
протокол № 4.

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

23 січня 2024 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ФІНАНСИ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок галузі знань 07 Управління та адміністрування
денної форми навчання

м. Хмельницький
2024

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, доктор економічних наук, професор

Віктор СИНЧАК

---

15 січня 2024 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

16 січня 2024 року, протокол № 4 ..

Завідувачка кафедри, кандидатка економічних наук, доцентка

Алла КРУШИНСЬКА

---

16 січня 2024 року

Деканеса факультету управління та економіки, кандидатка економічних наук, доцентка

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

_____ 2022 року

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	2
	1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	–	2
	1.2. Лекції		3
	1.3. Семінарські заняття	–	6
	1.4. Самостійна робота студентів	–	20
	1.5. Індивідуальні завдання	–	29
	1.6. Підсумковий контроль	–	31
2.	Схема нарахування балів	–	36
3.	Рекомендовані джерела	–	38
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	49

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усь бо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
I частина												
Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Поняття фінансової інфраструктури.	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Фінансова система та фінансова політика.	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Фінансове право та фінансовий контроль. Фінансовий механізм	12	2	2			8						
Тема 6. Податки та податкова система. Податкова політика держави	20	6	6	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Державні доходи та видатки	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Державний кредит і державний борг	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Місцеві фінанси	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Соціальні позабюджетні фонди	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Усього	150	34	34	-	-	82	-	-	-	-	-	-
II частина												
Тема 12. Фінанси суб'єктів	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-

господарювання												
Тема 13. Фінанси домогосподарств	15	4	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Страхування. Страховий ринок	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Фінансовий ринок	14	2	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 16. Фінансовий менеджмент і система управління фінансами	13	2	4	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 17. Міжнародні фінанси	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Фінансова безпека держави	13	4	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 19. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Тема 20. Фінанси Європейського Союзу	11	2	2	-	-	7	-	-	-	-	-	-
Усього	120	26	28	-	-	66	-	-	-	-	-	-
Усього годин	270	60	62	-	-	148	-	-	-	-	-	-

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
І частина		
1	Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Поняття фінансової інфраструктури.	2
1.1.	Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису.	
1.2.	Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.	
1.3.	Фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.	
1.4.	Функції фінансів та їх характеристика.	
1.5.	Сутність, призначення і роль фінансової інфраструктури.	
2	Генезис і еволюція фінансів	2
2.1.	Історичні та економічні передумови виникнення фінансів.	
2.2.	Характерні ознаки та суспільне призначення фінансів.	
2.3.	Еволюція фінансів на історичних етапах розвитку суспільства.	
3	Становлення та розвиток фінансової науки	2
3.1.	Формування теоретичних ідей у фінансовій науці в період меркантилізму та фізіократії.	
3.2.	Фінансові концепції англійської класичної політекономії	
3.3.	Інституціоналізм і його вплив на фінансову думку.	
4	Фінансова система та фінансова політика.	2
4.1.	Теоретична сутність фінансової системи України та основні принципи її побудови.	
4.2.	Структура фінансової системи.	
4.3.	Сутність, типи та напрямки фінансової політики	
4.4.	Складові фінансової політики держави та їх призначення.	
5	Фінансове право та фінансовий контроль. Фінансовий механізм	2

5.1.	Поняття та система фінансового права.	
5.2.	Зміст та організація фінансового контролю в державі	
5.3.	Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.	
6	Податки та податкова система. Податкова політика держави	6
6.1.	Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків.	
6.2.	Елементи податку та їх характеристика.	
6.3.	Генезис принципів оподаткування та їх систематизація у фінансовій науці.	
6.4.	Сучасні наукові підходи до формування та систематизації принципів оподаткування.	
6.5.	Принципи податкового законодавства України.	
6.6.	Податкова система держави: сутність, структура та вимоги до її побудови.	
6.7.	Податкова політика, її сутність та види. Принципи податкової політики	
7	Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система	4
7.1.	Зміст і склад державних фінансів.	
7.2.	Сутність бюджету як економічної категорії. Функції бюджету.	
7.3.	Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи.	
7.4.	Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.	
7.5.	Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту.	
7.6.	Допустимі межі та джерела покриття бюджетного дефіциту.	
8	Державні доходи та видатки	4
8.1.	Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.	
8.2.	Централізовані державні доходи.	
8.3.	Сутність, характеристика, склад державних видатків.	
8.4.	Класифікація державних видатків.	
9	Державний кредит і державний борг	4
9.1.	Суть і значення державного кредиту.	
9.2.	Державні запозичення: передумови формування та джерела погашення.	
9.3.	Поняття державного боргу, його види та характеристика.	
9.4.	Управління державним боргом. Методи управління державним боргом.	
10	Місцеві фінанси	4
10.1.	Суть і склад місцевих фінансів та причини їх виникнення.	
10.2.	Місцеві фінансові інститути і їх характеристика.	
10.3.	Економічна сутність, склад і структура місцевих бюджетів.	
10.4.	Міжбюджетні відносини та їх регулювання. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання.	
11	Соціальні позабюджетні фонди	2
11.1.	Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів.	
11.2.	Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.	
11.3.	Вітчизняна практика функціонування соціальних позабюджетних фондів.	
II частина		
12	Фінанси суб'єктів господарювання	4
12.1.	Необхідність і сутність фінансів суб'єктів господарювання. Фінанси суб'єктів підприємництва - основа фінансової системи держави.	

12.2.	Функції фінансів суб'єктів господарювання. Принципи організації фінансів суб'єктів підприємництва.	
12.3.	Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання. Методи організації фінансової діяльності у суб'єктів господарювання.	
12.4.	Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей та сфер бізнесу.	
13	Фінанси домогосподарств	4
13.1.	Фінанси домогосподарств як сфера фінансової системи.	
13.2.	Сутність фінансів домогосподарств, їх значення та зв'язок з іншими складовими фінансової системи.	
13.3.	Фінансові ресурси населення. Чинники впливу на величину та регіональні ознаки диференціації фінансових ресурсів населення.	
13.4.	Джерела формування доходів домогосподарств та їх класифікація.	
13.5.	Порядок використання доходів домогосподарств. Чинники, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження.	
14	Страховання. Страховий ринок	4
14.1.	Економічна необхідність, суть і роль страхування.	
14.2.	Ризик як передумова страхування. Основні види ризиків. Поняття та ознаки страхового ризику.	
14.3.	Страхові фонди та страховий захист.	
14.4.	Класифікація страхування. Класифікаційні ознаки страхування.	
14.5.	Поняття страхового ринку та його організаційна структура.	
14.6.	Державне регулювання страхового ринку та ліцензування страхової діяльності.	
15	Фінансовий ринок	2
15.1.	Сутність, призначення та роль фінансового ринку як механізму перерозподілу коштів.	
15.2.	Суб'єкти фінансового ринку, їх функції та класифікація.	
15.3.	Структура фінансового ринку. Класифікація структурних складових фінансового ринку.	
15.4.	Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури	
16	Фінансовий менеджмент і система управління фінансами	2
16.1.	Сутність, мета та завдання фінансового менеджменту.	
16.2.	Принципи організації фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту.	
16.3.	Система управління державними фінансами.	
16.4.	Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.	
16.5.	Податковий менеджмент.	
17	Міжнародні фінанси	2
17.1.	Передумови та чинники становлення і розвитку міжнародних фінансів. Міжнародні фінансові відносини: основні напрями їх здійснення.	
17.2.	Суть і функції міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова політика: види та форми реалізації.	
17.3.	Міжнародний фінансовий ринок і його сегменти. Міжнародний валютний ринок: зміст, функції і особливості операцій.	
17.4.	Міжнародний кредитний ринок: сутність, функції та види. Міжнародний ринок цінних паперів: зміст і інструменти.	
17.5.	Міжнародні фінансові інституції. Міжнародний валютний фонд: основні етапи співробітництва з Україною.	
17.6.	Група Світового банку: завдання та сфери діяльності.	

	Європейський банк реконструкції та розвитку: особливості та напрями діяльності в Україні.	
18	Фінансова безпека держави	4
18.1.	Генезис і розвиток економічної безпеки та її місце у структурі національної безпеки України.	
18.2.	Сутність фінансової безпеки як складової економічної безпеки України.	
18.3.	Складові та індикатори фінансової безпеки держави.	
18.4.	Основні виклики та загрози у сфері економічної та фінансової безпеки.	
18.5.	Комплексна система фінансової безпеки у контексті національної безпеки держави.	
18.6.	Механізм та системи забезпечення фінансової безпеки держави.	
19	Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	2
19.1.	Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою	
19.2.	Основні аспекти фінансової системи Великої Британії.	
19.3.	Основи функціонування фінансової системи скандинавських країн.	
20	Фінанси Європейського Союзу	2
20.1.	Передумови й етапи економічної інтеграції в Європі. Створення Європейського Союзу.	
20.2.	Особливості організації фінансів Європейського Союзу.	
20.3.	Бюджет і бюджетна система Європейського Союзу.	
	Усього	60

1.3. Семінарські заняття

І частина

Семінарське заняття 1

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Поняття фінансової інфраструктури.

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Специфічні ознаки фінансів, їх характерні риси та суспільне призначення. Мікро- і макrorівні вивчення фінансів.
- 1.2. Фінансові відносини: зміст і характеристика.
- 1.3. Сутність, джерела, методи та особливості формування фінансових ресурсів держави.
- 1.4. Складові фінансової інфраструктури.
- 1.5. Інструментальне наповнення фінансової інфраструктури.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) первинний розподіл; 2) первинні доходи; 3) функції фінансів; 4) контрольна функція; 5) фінансові відносини; 6) фінансові ресурси; 7) фінансова інфраструктура; 8) централізовані фінанси; 9) децентралізовані фінанси; 10) національний дохід; 11) розподільча функція; 12) національне багатство; 13) суспільне відтворення; вторинні доходи; 14) вторинний розподіл; 15) інституційна інфраструктура.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- предмет науки про фінанси;
- фінанси як специфічна форма суспільних відносин;

- фінанси як підсистема економічного базису;
- специфічні ознаки фінансів;
- рівні вивчення фінансів;
- централізовані та децентралізовані фінансові ресурси;
- взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій;
- економічне вчення про товарно-грошові відносини, розширене відтворення, природу і функції держави;
- специфіка товарно-грошових відносин і функцій держави в умовах ринкової економіки;
- розподільча та контрольна функції фінансів.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Зародження фінансових відносин у Стародавньому світі.
- 2.2. Розвиток фінансових відносин Київської Русі.
- 2.3. Кредитні відносини в Київській Русі.
- 2.4. Фінансові відносини у XX столітті.
- 2.5. Розвиток фінансових відносин у XXI столітті.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінансовий устрій; 2) генезис фінансів; 3) еволюція фінансів; 4) грошові відносини; 5) військова контрибуція; 6) натуральні збори; 7) трудові повинності; 8) грошові податки; 9) татарська данина; 10) князівська скарбниця; 11) королівська десятина; 12) кошові регалії; 13) царські субсидії; 14) військова здобич; 15) державна скарбниця.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- історичні передумови запровадження терміну "фінанси";
- причини, що зумовлюють відмінність фінансів різних суспільно-економічних формацій;
- як вплинув перехід суспільства до товарно-грошових відносин на розвиток фінансів як економічної категорії;
- етапи розвитку фінансів;
- ознаки фінансів на сучасному етапі розвитку;
- основні джерела доходів для покриття потреб держави, що склалися історично;
- властивості, характерні для фінансів у сучасних умовах;
- сутність основних етапів розвитку фінансів України.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Фінансові теорії історичної школи Німеччини.
- 3.2. Маржиналізм і його вплив на розвиток фінансової науки.
- 3.3. Кейнсіанська теорія та її вплив на розвиток фінансової науки.
- 3.4. Неокласицизм і фінансові теорії неокласиків.

- 3.5. Монетаризм і його наукові пріоритети у фінансовій теорії.
- 3.6. Неолібералізм у фінансовій науці та його пріоритети.
- 3.7. Теорія інформаційної асиметрії як нова парадигма фінансової науки.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінансова наука; 2) фінансове дослідження; 3) функції науки; 4) фінансова теорія; 5) фінансова думка; 6) фінансова доктрина; 7) фінансова концепція; 8) наукові закони; 9) наукові проблеми; 10) наукова парадигма; 11) фінансова категорія; 12) методологія науки; 13) наукова школа; 14) Ефект Пігу; 15) фіскальний дивіденд.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- історичні передумови виникнення фінансової науки;
- класичний напрям фінансової науки;
- неокласичний напрям фінансової науки;
- теорія суспільного добробуту;
- теорія суспільного вибору;
- теорія фіскального обміну;
- роль фінансової науки у суспільстві;
- сутність і функції фінансової науки;
- суб'єкти фінансової науки;
- об'єкти і предмет фінансової науки? Які між ними відмінності та у чому полягає взаємозв'язок?
- які блоки фінансових наукових знань становлять зміст фінансової науки?
- складові системи наукових фінансових знань.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Фінансова система та фінансова політика.

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Фінансова система як об'єкт управління. Сфери та ланки фінансової системи і їх взаємозв'язки.
- 4.2. Характеристика фінансової системи за внутрішньою структурою.
- 4.3. Характеристика сфери державних фінансів та її ланок.
- 4.4. Фінансова політика як складова економічної політики держави. Зміст і завдання фінансової політики.
- 4.5. Фінансова політика суб'єктів господарювання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінансова система; 2) бюджетна політика; 3) митна політика; 4) фінансова діяльність; 5) методи фінансування; 6) фінансова політика; 7) фінансова стратегія; 8) фінансова тактика; 9) вбудовані стабілізатори; 10) фінансовий сектор; 11) фіскальний сектор; 12) фінансові інструменти; 13) політика стабілізації; 14) дискреційна політика; 15) недискреційна політика.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття фінансової системи;
- організаційна структура фінансової системи;

- структура фінансової системи за внутрішньою будовою та організаційною структурою;
- взаємозв'язки між сферами та ланками фінансової системи (державний бюджет; місцеві бюджети, державні цільові фонди, фінанси державного сектора економіки, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси комерційних підприємств і організацій, фінанси некомерційних підприємств та організацій, фінансовий ринок, ринок грошей, ринок кредитних ресурсів, ринок цінних паперів, ринок фінансових послуг);
- специфічні ознаки сфер та ланок фінансової системи;
- завдання та призначення фінансової політики;
- сутність та зміст фінансової політики як складової економічної і соціальної політики держави;
- фінансова стратегія та фінансова тактика, сутність та особливості фінансової стратегії і тактики;
- складові фінансової політики.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Фінансове право та фінансовий контроль. Фінансовий механізм.

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Нормативно-правові акти в регулюванні фінансових відносин в Україні.
- 5.2. Бюджетний кодекс України в регулюванні відносин у сфері фінансів.
- 5.3. Види, форми та методи фінансового контролю.
- 5.4. Органи фінансового контролю в Україні та їх повноваження.
- 5.5. Фінансові методи та важелі фінансового механізму: зміст і характеристика.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінансовий механізм; 2) господарський механізм; 3) фінансове планування; 4) фінансові важелі; 5) фінансові стимули; 6) фінансові санкції; 7) фінансове регулювання; 8) фінансовий контроль; 9) громадський контроль; 10) аудиторський контроль; 11) відомчий контроль; 12) внутрішньогосподарський контроль; 13) фінансове право; 14) фінансове законодавство; 15) бюджетний кодекс.

джерела фінансового права, предмет фінансового права, система фінансового права, суб'єкт фінансового права, метод фінансового права.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття фінансового механізму;
- поняття фінансового права;
- поняття фінансового контролю;
- фінансові методи та їх характеристики;
- фінансові важелі та їх складові;
- форми фінансового механізму;
- взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою;
- призначення фінансового контролю;
- форми і методи фінансового контролю;
- повноваження органів державного фінансового контролю;
- джерела фінансового права, предмет фінансового права, система фінансового права, суб'єкт фінансового права, метод фінансового права, фінансове

законодавства держави.

Семінарське заняття 6,7, 8

Тема 6. Податки та податкова система. Податкова політика держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Характерні риси та відмінності податків, відрахувань і платежів.
- 6.2. Класифікація податків. Класифікаційні ознаки податків.
- 6.3. Загальна характеристика загальнодержавних податків в Україні.
- 6.4. Загальна характеристика місцевих податків і зборів в Україні.
- 6.5. Загальна характеристика рентних платежів в Україні.
- 6.6. Становлення податкової системи України: етапи та їх особливості.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) податкова знижка; 2) елементи податку; 3) об'єкт оподаткування; 4) платники податків; 5) принципи оподаткування; 6) одиниця оподаткування; 7) податкові ставки; 8) податкові пільги; 9) податкова система; 10) податкова політика; 11) непрямі податки; 12) прямі податки; 13) податкове регулювання; 14) податковий кредит; 15) податкові канікули.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, призначення та необхідність податків;
- основні функції податків (фіскальна функція та регулююча функція податків);
- розмежування податків, відрахувань і платежів;
- взаємозв'язок податків з іншими розподільчими категоріями (кредит, заробітна плата, собівартість, ціна);
- основні елементи податку та принципи оподаткування;
- об'єктивна необхідність податкової системи;
- поняття податкової системи;
- структурна побудова податкової системи;
- взаємозв'язок податкової системи та податкової політики;
- класифікація податків;
- загальнодержавні та місцеві податки і збори;
- прямі та непрямі податки.

Семінарське заняття 9,10

Тема 7. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Бюджет як основний фінансовий план держави. Призначення та роль бюджету.
- 7.2. Показники стану бюджету: бюджетний надлишок і бюджетний дефіцит.
- 7.3. Класифікація бюджетного дефіциту та методи його фінансування.
- 7.4. Формування бюджетної системи в незалежній Україні.
- 7.5. Сучасний стан бюджетного процесу в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) бюджетна система; 2) бюджетний устрій; 3) доходи бюджету; 4) видатки бюджету; 5) бюджетні резерви; 6) державний бюджет; 7) державні фінанси; 8) бюджетні дотації; 9) бюджетна декларація; 10) виконання бюджету; 11) бюджетний

профіцит; 12) бюджетна класифікація; 13) бюджетне планування; 14) бюджетний дефіцит; 15) бюджетний процес.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність бюджету як економічної категорії;
- основне призначення та роль бюджету держави;
- головні суб'єкти бюджетних відносин;
- бюджет як основний фінансовий план держави;
- провідна та координуюча роль бюджету у системі фінансових планів;
- економічний зміст понять «бюджетний надлишок» і «бюджетний дефіцит»;
- сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту;
- класифікація бюджетного дефіциту;
- особливості функціонування фінансових ресурсів місцевого самоврядування;
- роль місцевих бюджетів у становленні та розвитку місцевого самоврядування;
- поняття фінансової автономії місцевих бюджетів;
- взаємовідносини між ланками бюджетної системи;
- форми взаємовідносин між ланками бюджетної системи;
- зміст бюджетного субсидювання та його види: субсидії, субвенції, дотації.

Семінарське заняття 11,12

Тема 8. Державні доходи та видатки

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Принципи організації системи доходів бюджету. Методи формування доходів державного бюджету.
- 8.2. Класифікація доходів бюджету.
- 8.3. Джерела формування доходів державного бюджету.
- 8.4. Сутність і класифікація державних цільових фондів. Цільові фонди державного бюджету та їх призначення.
- 8.5. Сутність, форми і принципи бюджетного фінансування.
- 8.6. Сутність і принципи кошторисного фінансування. Кошторис: види та його елементи.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) державні доходи; 2) державні видатки; 3) податкові надходження; 4) неподаткові надходження; 5) централізовані доходи; 6) децентралізовані доходи; 7) приватноправові доходи; 8) публічноправові доходи; 9) безповоротні доходи; 10) емісійний дохід; 11) витрати бюджету; 12) поточні видатки; 13) кошторисне фінансування; 14) державці трансферти; 15) бюджетні інвестиції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- економічна сутність державних доходів;
- значення державних доходів;
- централізовані державні доходи: доходи державного бюджету, державний кредит, доходи державних цільових фондів;
- класифікація доходів державного бюджету;
- доходи державних підприємств та організацій, як складова частина державних доходів;
- економічна сутність видатків бюджету;

- фактори, що визначають структуру державних видатків;
- класифікація видатків бюджету;
- кошторис та його основні елементи;
- принципи кошторисного фінансування;
- суть і значення державного кредиту;
- об'єктивна необхідність і можливість використання державного кредиту;
- поняття державного боргу;
- характеристика державних боргових цінних паперів.

Семінарське заняття 13,14

Тема 9. Державний кредит і державний борг

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Форми державного кредиту та класифікація державних позик.
- 9.2. Механізм залучення та погашення державних позик.
- 9.3. Відмінності державного кредиту від банківського.
- 9.4. Причини виникнення і зростання державного боргу.
- 9.5. Обслуговування і погашення державного боргу: сутність і відмінності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) державний кредит; 2) державні позики; 3) казначейські зобов'язання; 4) державний борг; 5) державні гарантії; 6) внутрішній борг; 7) боргова спіраль; 8) капітальний борг; 9) поточний борг; 10) обслуговування боргу; 11) управління боргом; 12) конверсія боргу; 13) консолідація позик; 14) уніфікація позик; 15) рефінансування боргу.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність поняття "державний кредит";
- чим зумовлена необхідність державного кредиту?
- функції державного кредиту і управління державним кредитом;
- суб'єкти державно-кредитних відносин;
- що є забезпеченням державного кредиту?
- види та форми державного кредиту, облігації державних позик;
- критерії класифікації державних запозичень;
- чинники, на яких ґрунтується залучення позик;
- необхідні передумови проведення державних запозичень та ефективність державних кредитних операцій;
- сутність державного боргу (поточний державний борг, капітальний державний борг, внутрішній державний борг, зовнішній державний борг);
- складові державного боргу;
- якими правовими нормами регулюється величина державного боргу України?
- сутність терміну "управління державним боргом" (конверсія державного боргу, консолідація державних позик, уніфікація державних позик, відстрочення погашення державного боргу, анулювання боргів, рефінансування державного боргу, коефіцієнт обслуговування державного боргу).

Семінарське заняття 15,16

Тема 10. Місцеві фінанси

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Функції місцевих фінансів. Принципи організації місцевих фінансів.
- 10.2. Роль місцевих фінансів у реалізації соціально-економічної політики територіальних громад в умовах фінансової децентралізації.
- 10.3. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: сутність і їх склад.
- 10.4. Доходи місцевих бюджетів: класифікація та їх формування.
- 10.5. Видатки місцевих бюджетів. Склад і структура видатків місцевих бюджетів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) місцеві фінанси; 2) місцеві бюджети; 3) міжбюджетні відносини; 4) міжбюджетне регулювання; 5) базова дотація; 6) реверсна дотація; 7) комунальний кредит; 8) місцеві запозичення; 9) бюджетна децентралізація; 10) власні доходи; 11) закріплені доходи; 12) видатки розвитку; 13) індекс податкоспроможності; 14) бюджетний федералізм; 15) фінансове вирівнювання.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність місцевих фінансів, їх складові, місцеві фінансові ресурси;
- місцеві бюджети, їх класифікація та роль в перерозподілі ВВП ;
- історичний ракурс виникнення інституту місцевого самоврядування;
- доходи місцевих бюджетів: класифікація та принципи формування;
- класифікація доходів місцевих органів влади за джерелами надходжень та за економічною природою;
- видатки місцевих бюджетів;
- методи між бюджетного регулювання;
- сучасний стан місцевих фінансів України;
- сутність фінансової автономії;
- способи бюджетного вирівнювання регіонів України.

Семінарське заняття 17

Тема 11. Соціальні позабюджетні фонди

Питання для усного опитування та дискусії

- 11.1. Класифікація фондів цільового призначення.
- 11.2. Єдиний внесок як головне джерело формування доходів позабюджетних фондів.
- 11.3. Недержавні фонди в системі соціального захисту населення: сутність, класифікація та функціонування.
- 11.4. Фонд соціального страхування на випадок безробіття.
- 11.5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) актуарні розрахунки; 2) пенсійне забезпечення; 3) пенсійні активи; 4) страхові внески; 5) інвестиційний дохід; 6) пенсійний фонд; 7) правління фонду; 8) єдиний внесок; 9) фонд безробіття; 10) довічна пенсія; 11) постійні фонди; 12) тимчасові фонди; 13) страховий стаж; 14) соціальні фонди; 15) соціальне страхування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- у чому виявляється комплексний підхід до визначення соціальних позабюджетних фондів?
- призначення соціальних позабюджетних фондів;
- становлення і розвиток соціальних позабюджетних фондів;
- джерела формування доходів бюджетів соціальних позабюджетних фондів;
- характеристика видаткової частини бюджету соціального позабюджетного фонду;
- Пенсійний фонд України, бюджет Пенсійного фонду України;
- недержавні пенсійні фонди,
- що таке пенсія?
- з яких видів господарських операцій сплачуються збори до Пенсійного фонду України?

II частина

Семінарське заняття 18, 19

Тема 12. Фінанси суб'єктів господарювання

Питання для усного опитування та дискусії

- 12.1. Організація фінансів державних підприємств.
- 12.2. Фінанси неприбуткових організацій. Види неприбуткових організацій.
- 12.3. Особливості організації фінансів акціонерних товариств. Типи акціонерних товариств.
- 12.4. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання, їх склад і характеристика.
- 12.5. Економічний зміст прибутку, його склад, формування та розподіл.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінанси підприємств; 2) комерційний розрахунок; 3) господарська діяльність; 4) фінансова діяльність; 5) інвестиційна діяльність; 6) власні кошти; 7) залучені кошти; 8) позичені кошти; 9) чистий прибуток; 10) валовий прибуток; 11) амортизаційний фонд; 12) статутний капітал; 13) резервний капітал; 14) фонд розвитку; 15) чистий дохід.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- необхідність і сутність фінансів підприємств;
- фінанси підприємств як основа фінансової системи держави;
- особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей, галузей економіки, сфер бізнесу, організаційно правові форми суб'єктів господарювання;
- фінансові ресурси підприємств, власні кошти підприємства, залучені кошти підприємства, виручка від реалізації продукції;
- сутність та склад грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- особливості формування грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств в умовах ринку;
- види витрат, собівартість, прибуток, благодійництво, спонсорство, меценатство;
- порядок використання грошових фондів і фінансових ресурсів підприємств;
- порядок визначення показника виручка від реалізації продукції, робіт і послуг та її розподіл;
- основні види витрат підприємства;
- собівартість продукції та її складові;
- особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності;

- фінанси неприбуткових організацій та їх види;
- особливості та завдання неприбуткових організацій.

Семінарське заняття 20, 21

Тема 13. Фінанси домогосподарств

Питання для усного опитування та дискусії

- 13.1. Характеристика функцій фінансів домогосподарств.
- 13.2. Фінансові відносини домашніх господарств та їх характеристика.
- 13.3. Поняття, склад і класифікація витрат домогосподарств.
- 13.4. Бюджет домогосподарства та його структура.
- 13.5. Заощадження та інвестиційна діяльність домогосподарств.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінанси населення; 2) фінанси домогосподарств; 3) доходи домогосподарств; 4) особисті фінанси; 5) бюджет домогосподарства; 6) організовані заощадження; 7) регулярні доходи; 8) прожитковий мінімум; 9) гарантовані доходи; 10) заощадження домогосподарств; 11) домашнє господарство; 12) витрати домогосподарства; 13) неорганізовані заощадження; 14) інвестиційні витрати; 15) короткострокові витрати.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- зв'язок домогосподарств населення з іншими складовими фінансової системи;
- фінансові ресурси домогосподарств та джерела їх формування;
- основні фактори, що впливають на рівень доходів населення;
- фактори, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження;
- мотиви утворення заощаджень населення;
- класифікація заощаджень домогосподарств;
- сучасні тенденції формування заощаджень населення України;
- сутність фінансового портфеля громадянина;
- склад фінансового портфеля громадянина;
- зміст накопичувального споживчого портфеля;
- зміст інвестиційного споживчого портфеля;
- фактори, що сприяють перетворенню заощаджень на інвестиції;
- основні складові інвестиційного портфеля;
- складові портфеля нагромадження.
- розмежування основних ознак портфеля нагромадження та інвестиційного портфеля.
- проблеми формування заощаджень населення України в сучасних умовах.

Семінарське заняття 22, 23

Тема 14. Страхування. Страховий ринок

Питання для усного опитування та дискусії

- 14.1. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.
- 14.2. Учасники страхового ринку та їх характеристика.
- 14.3. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види і форми.
- 14.4. Економічна необхідність, значення і види страхування фінансових ризиків.
- 14.5. Особисте страхування: сутність і значення в забезпеченні соціального захисту населення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) страхові платежі; 2) страховий тариф; 3) страхове відшкодування; 4) страхова сума; 5) страхове забезпечення; 6) страховий збиток; 7) страховий випадок; 8) страхова подія; 9) майнове страхування; 10) особисте страхування; 11) медичне страхування; 12) страхування відповідальності; 13) страхування ризиків; 14) страховий ринок; 15) добровільне страхування.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність понять «страхування» та «страховий ринок»;
- соціально-економічна сутність, об'єктивна необхідність і роль страхування у забезпеченні безперервності суспільного виробництва;
- форми і методи страхового захисту;
- система страхових фондів;
- принципи обов'язкового і добровільного страхування;
- поняття страхової послуги як елемента страхового ринку;
- сутність страхування майна юридичних і фізичних осіб;
- зміст та роль особистого страхування;
- види страхування кредитних і фінансових ризиків;
- сутність та умови страхування цивільної відповідальності;
- страховий ринок і його організаційна структура;
- зміст державного нагляду за страховою діяльністю.

Семінарське заняття 24, 25

Тема 15. Фінансовий ринок

Питання для усного опитування та дискусії

- 15.1. Поняття і передумови становлення фінансового ринку. Функції фінансового ринку.
- 15.2. Функції та види фінансових посередників. Класифікація фінансових посередників.
- 15.3. Інструменти фінансового ринку, їх класифікація та характеристика.
- 15.4. Цінні папери як основний інструмент фінансового ринку.
- 15.5. Державне регулювання фінансового ринку.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінансовий ринок; 2) грошовий ринок; 3) ринок капіталів; 4) індивідуальні учасники; 5) інституційні учасники; 6) фінансові посередники; 7) інститути інфраструктури; 8) емісійні банки; 9) кредитні спілки; 10) фінансові фонди; 11) фондова біржа; 12) інвестиційний сертифікат; 13) міжбанківський ринок; 14) валютна біржа; 15) портфельні інвестори.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- фінансовий ринок як механізм міжгалузевого перебігу капіталу, та перерозподілу коштів;
- ринок позичкових капіталів, ринок банківських кредитів, ринок цінних паперів, страховий ринок;
- основні функції фінансового ринку;
- класифікація структурних складових грошового ринку;

- характеристика ринку капіталів;
- сутність ринку банківських кредитів;
- особливості функціонування ринку цінних паперів;
- економічна сутність страхового ринку;
- взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Семінарське заняття 26, 27

Тема 16. Фінансовий менеджмент і система управління фінансами

Питання для усного опитування та дискусії

- 16.1. Еволюція фінансового менеджменту.
- 16.2. Організаційне та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві.
- 16.3. Суб'єкти й об'єкти фінансового управління на підприємстві.
- 16.4. Повноваження Міністерства фінансів України і його підрозділів у сфері оперативного управління фінансами.
- 16.5. Управління місцевими фінансами.
- 16.6. Управління фінансами домашніх господарств.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) фінансовий менеджмент; 2) динамізм управління; 3) фінансове планування; 4) фінансовий моніторинг; 5) антикризове управління; 6) фінансовий контролінг; 7) організаційне забезпечення; 8) фінансова стратегія; 9) управління капіталом; 10) оперативне управління; 11) фінансовий аналіз; 12) фінансове прогнозування; 13) бюджетний менеджмент; 14) податковий менеджмент; 15) фінансове управління.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність та основна мета фінансового менеджменту;
- фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання;
- основні завдання фінансового менеджменту;
- механізм фінансового менеджменту;
- сутність фінансової стратегії;
- складові фінансової політики підприємства;
- тактичні цілі і завдання фінансового менеджменту;
- зміст основних принципів фінансового менеджменту
- функції фінансового менеджменту;
- зміст функцій суб'єкта і об'єкта фінансового менеджменту;
- роль керівника фінансової служби підприємства у процесі підготовки, прийняття та реалізації фінансових рішень;
- системи забезпечення механізму фінансового менеджменту;
- складові формування та використання системи інформаційного забезпечення як складової механізму фінансового менеджменту;
- сутність прибутку підприємства як результату фінансово-господарської діяльності підприємства.

Семінарське заняття 28

Тема 17. Міжнародні фінанси

Питання для усного опитування та дискусії

- 17.1. Сутність і функціональне призначення міжнародних фінансів.
- 17.2. Поняття і структура міжнародного фінансового ринку.
- 17.3. Міжнародні валютні системи: сутність, види та структура.
- 17.4. Міжнародні розрахунки та операції валютного ринку.
- 17.5. Європейський банк реконструкції та розвитку: особливості та напрями діяльності в Україні.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) міжнародні фінанси; 2) конвертованість валюти; 3) форвардні опціони; 4) валютні операції; 5) міжнародний кредит; 6) урядовий кредит; 7) синдикований кредит; 8) Бреттон-Вудські інститути; 9) Світовий банк; 10) міжнародні розрахунки; 11) фінансова глобалізація; 12) платіжний баланс; 13) валютна інтервенція; 14) валютний демпінг; 15) валютний курс.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність, призначення та роль міжнародних фінансів;
- форми зовнішньоекономічної діяльності;
- необхідність регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- форми та засоби регулювання зовнішньоекономічної діяльності;
- державне регулювання валютних відносин в Україні;
- види валютних систем та їх структура;
- особливості функціонування міжнародного фінансового ринку;
- вплив міжнародного фінансового ринку на національні фінансові ринки та національну економічну систему держави;
- класифікація міжнародних кредитів;
- основні повноваження Європейського валютного союзу
- особливості організації міжнародних фінансових зв'язків України та ЄС;
- основні аспекти співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями.

Семінарське заняття 29

Тема 18. Фінансова безпека держави

Питання для усного опитування та дискусії

- 18.1. Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки.
- 18.2. Бюджетна безпека: сутність та характеристика.
- 18.3. Боргова безпека, її зміст, індикатори та їх характеристика.
- 18.4. Податкова безпека: сутність, індикатори та їх характеристика.
- 18.5. Банківська безпека: сутність, індикатори та їх характеристика.
- 18.6. Безпека небанківського фінансового сектору: зміст, індикатори та їх характеристика.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) національна безпека; 2) економічна безпека; 3) фінансова безпека; 4) бюджетна безпека; 5) податкова безпека; 6) інвестиційна безпека; 7) боргова безпека; 8) валютна безпека; 9) банківська безпека; 10) рівень безпеки; 11) індикатори безпеки; 12) грошово-кредитна безпека; 13) геополітичний ризик; 14) внутрішні загрози; 15) фінансова інклюзія.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність фінансової безпеки країни;
- основні загрози фінансовій безпеці України;
- чинники впливу на фінансову безпеку України;
- сутність податкової безпеки держави;
- сутність бюджетної безпеки держави;
- сутність боргової безпеки держави;
- сутність "відмивання" брудних грошей;
- фактори впливу на фінансову безпеку держави.

Семінарське заняття 30

Тема 19. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Питання для усного опитування та дискусії

- 18.1. Фінансова система Сполучених Штатів Америки.
- 18.2. Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини.
- 18.3. Фінансова система Франції.
- 18.4. Фінансова система Японії.
- 18.5. Фінанси Китайської Народної Республіки.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) американська модель; 2) західноєвропейська модель; 3) скандинавська модель; 4) ринкова економіка; 5) податкова гавань; 4) офшорна компанія; 5) офшорні зони; 6) офшорний бізнес; 7) холдинг-компанія; 8) фінансовий центр; 9) консолідований фонд; 10) Банк Англії; 11) федеральні фінанси; 12) фінанси земель; 13) Банк Франції; 14) офшорні операції; 15) розвинені країни.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- фінансова система США, стан державних фінансів та пріоритети сучасної фінансової політики США;
- фінансова система Німеччини, загальні риси федерального бюджету та податкової системи ФРН;
- фінансова система Великої Британії, стан державних фінансів та пріоритети сучасної фінансової політики Великої Британії;
- особливості та проблеми фінансової політики ФРН після приєднання східних земель;
- фінансова система Франції, особливості системи спеціальних фондів у Франції;
- сучасна політика Франції у сфері управління державною власністю;
- фінансова система Японії, складові фінансової системи Японії;
- Яка частка державних фінансів Японії становить суму її національного багатства?

Семінарське заняття 31

Тема 20. Фінанси Європейського Союзу

Питання для усного опитування та дискусії

- 20.1. Валютна інтеграція Європейського Союзу. Формування та розвиток Валютного союзу ЄС.
- 20.2. Банківський союз. Інтеграція Банківського союзу ЄС.

- 20.3. Інституції Європейського Союзу. Рада Європейського Союзу і її роль у бюджетному процесі.
- 20.4 Європейський парламент і його роль в управлінні фінансами ЄС.
- 20.5. Податкова політика Європейського Союзу. Гармонізація податкових систем країн-членів ЄС.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: 1) Європейський Союз; 2) спільний ринок; 3) внутрішній ринок; 4) критерії конвергенції; 5) бюджет Євросоюзу; 6) податкова уніфікація; 7) податкова гармонізація; 8) валютний союз; 9) Європейська Комісія; 10) Європейський парламент; 11) Західноєвропейський союз; 12) Декларація Шумана; 13) Маастрихтський договір; 14) наднаціональні фінанси; 15) національні бюджети.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- сутність економічної інтеграції, Рада ЄС (Європейська Рада міністрів), Економічний і соціальний комітет ЄС, Комітет регіонів ЄС;
- етапи економічної інтеграції ЄС;
- Європейська система центральних банків, Європейський інвестиційний банк;
- переваги та недоліки економічної інтеграції в ЄС;
- у чому полягає роль підписання Маастрихтської угоди?
- що передбачає уніфікація податкових систем країн ЄС?
- сутність поняття "валютно-фінансова конвергенція".

1.4. Самостійна робота студентів

Методичні вказівки до письмового виконання самостійної роботи.

I. З навчально-методичних матеріалів НД "Фінанси" по кожній темі самостійної роботи окремо дати письмову відповідь на кожне питання (1,5 – 2 сторінки друкованого тексту на одне питання), використовуючи: 1) підручники та навчальні посібники; 2) наукову літературу (фахові статті із періодичних вітчизняних видань «Фінанси України» (обов'язково), «Економіка України» тощо, тексти з монографій, збірників тез конференцій тощо); 3) нормативно-правові акти; 4) інтернет-ресурси (аналітичні матеріали із сайтів органів законодавчої та виконавчої влади). На всі джерела інформації робиться посилання та формується «Список використаних джерел», що подається після виконання самостійної роботи.

II. Із змісту відповідей на кожне питання за темою самостійної роботи сформулюйте по 2 тести. Кожний тест повинен відповідати таким критеріям: 1) формулювання тестового завдання має бути лаконічним, чітким, коректним, однозначним і складати не більше двох рядків тексту; 2) зміст завдання тесту повинен узгоджуватися із змістом письмової відповіді, даної на відповідне питання теми самостійної роботи; 3) правильна відповідь на тестове питання виділяється жирним шрифтом і має бути лише одна (з чотирьох наведених). За наявності таких відповідей як: «всі відповіді правильні», «правильної відповіді не має» або «правильна відповідь а і б» тощо – тест не зараховується; 4) кожна з чотирьох відповідей позначається малими літерами: а), б), в), г); 5) усі варіанти відповідей повинні бути граматично узгодженими з основою завдання, **наприклад:**

1. Податок, що сплачується лише до Державного бюджету України:

- а) **ПДВ;**
- б) *єдиний податок;*
- в) *податок з доходів фізичних осіб;*

г) *податок на прибуток підприємств.*

III. Із змісту відповідей до кожного питання за темою самостійної роботи сформулюйте два твердження (одне із правильною відповіддю "Так" і одне із правильною відповіддю "Ні") та визначте його правильність / неправильність, позначивши відповідями "Так" "Ні". Правильне твердження виділіть жирним шрифтом і коротко його обґрунтуйте у 5 – 10 рядків тексту, *наприклад*:

1. *Найбільшу частку у Зведеному бюджеті України складають податкові надходження.*

ТАК/НІ.

Обґрунтування. Так! Адже в країнах з ринковою економікою податкові надходження в доходах бюджетів складають 70-90%, як зазначають окремі автори публікацій [1, с.6]. Зведений бюджет України не є винятком, оскільки в останні роки частка податкових надходжень у зведеному бюджеті країни знаходиться в межах 80-86 %, а в бюджеті 2022 року передбачалося їх збільшення до 88 %.

2. *В історії економічних учень попередниками кейнсіанської наукової школи вважаються монетаристи.*

ТАК/НІ

Обґрунтування. Ні! Монетаризм виник у 30-і роки ХХ ст., як альтернатива кейнсіанству. Прихильники монетаризму пропонували свою концепцію фінансової стабілізації, що відкидала вагомість сукупного ефективного попиту, на чому наголошували кейнсіанці. Ключовими фігурами серед монетаристів вважається група вчених (М. Фрідмен, Дж. Стіглер, У. Аллен Уолліс), які сформувалися навколо Ф. Найта і Дж. Вайнера, загально визнаних батьків-засновників Чиказької школи. Тому ця група дістала назву «Чиказька школа». Представники цієї школи були емпіриками зі схильністю до застосування кількісних методів для перевірки теоретичних постулатів. Це привело до відродження неокласичної монетарної теорії в удосконаленому й емпірично перевіреному варіанті, що пов'язується з М. Фрідменом, який відіграв провідну роль у формуванні й утвердженні монетаристської доктрини [2 с. 244-245].

Список літературних джерел: (наведено для прикладу).

1) Фінанси : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.

2) Юхименко П. І. Фінансова думка України: Монографія / П.. І. Юхименко, С. В. Львовчкін, В. М. Федосов, С. І. Юрій; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. В. М. Федосова. Київ: Кондор, Тернопіль: Економічна думка, 2010. У 3 т. Т1. 2010. 687 с.

IV. Побудуйте таблицю на п'ять колонок (див. табл.). У першій колонці пронумеруйте терміни від 1 до 10. Напишіть 10 термінів, які найбільше стосуються теми заняття, за якою виконується самостійна робота, та подайте їх у другій колонці таблиці (в окремому рядку кожний термін). У третій колонці таблиці позначте визначення великими літерами у хаотичному порядку (Я, Н, К, А і т. д).

У тексті підручника або навчального посібника "Фінанси" знайдіть визначення цим термінам і запишіть їх у колонці чотири таблиці у хаотичному порядку, тобто так, щоб вони не були розташовані напроти свого терміну. Підберіть для кожного терміну колонки 2, правильне визначення з колонки 4 і впишіть в колонку 5 його порядковий номер і відповідну літеру позначеного визначення з колонки 3.

У примітці під таблицею (див. приклад) вкажіть джерело (джерела) та сторінки, з яких використано текст із термінами та визначеннями.

Таблиця

Терміни та визначення до них

Порядкові номери	Терміни	Позначення визначень	Визначення	Відповідність термінів /та

термінів				визначень
1	2	3	4	5
1.	Страховий продукт	Я	Плата за страхування, яку страхувальник зобов'язаний внести страховикові згідно з договором страхування.	1/Н.
...		...		
10.	Страхова премія	Н	Набір основних і допоміжних послуг, що надаються страхувальнику при укладанні договору страхування.	10/Я.

Примітка. Узагальнено за даними [1, с. 211 – 234; 2, с. 327 – 348]. (Наведено для прикладу).

Список літературних джерел: (наведено для прикладу).

- 1) Фінанси : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
- 2) Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.

V. Побудуйте криптограму від 10 до 20 рядків по горизонталі (залежить від кількості букв у ключовому слові). Рядки пронумеруйте "1"; "2"; "3" тощо (див. рис., як приклад). Виділіть одну колонку клітинок по вертикалі з ключовим словом. Ключові терміни наведені до кожної теми семінарських занять у розділі «1.3. Семінарські заняття» цих навчально-методичних матеріалів. Використайте одне з наведених словосполучень з однойменної теми семінарського заняття для виконання завдання самостійної роботи у такому порядку.

За абеткою списку групи оберіть одне ключове слово (словосполучення). Студент(ка), який(яка) у списку групи знаходиться під №1 обирає ключове слово (словосполучення) 1, під №2 – 2..., під №15 – 15., під №16 – обирає ключове слово (словосполучення) 1 і т.д.

Кількість букв у ключовому слові (словосполученні) має відповідати кількості виділених клітинок у колонці по вертикалі. Ключове слово впишіть у виділені клітинки по вертикалі. Окремо сформулюйте однозначне питання до ключового слова.

До кожного рядка по горизонталі сформулюйте однозначне питання (яке, на Вашу думку, найбільше стосується теми заняття, за яким виконується самостійна робота). Підберіть до цього питання термін (одне слово), що дає однозначну відповідь на це питання. Впишіть цей термін (слово) у криптограму по горизонталі. Кількість букв у терміні (слові) повинна відповідати кількості клітинок у рядку криптограми по горизонталі. Питання пронумеруйте таким чином, щоб нумерація питання відповідала нумерації термінів (слів) у криптограмі.

1	в	н	е	с	о	к															
2	а	н	у	ї	т	е	т														
3	а	в	е	р	с	і	я														
4	б	а	р	а	т	р	і	я													
5	ф	р	а	х	т																
6	з	б	и	т	о	к															
7	д	о	г	о	в	і	р														
8	ф	р	а	н	ш	и	з	а													
9	к	о	л	е	к	т	и	в	н	и	й										

Рис. Приклад побудови криптограми з ключовим словом і термінами за темою «Страхування. Страховий ринок»

Питання до термінів, наведених у криптограмі по горизонталі.

1. Сума, що її сплачує страхувальник страховій компанії за зобов'язання відшкодувати збитки або сплатити страхову суму при настанні зумовлених подій у житті застрахованого.
2. Договір страхування пенсій або ренти, за яким виплачується визначена річна сума доходу протягом життя особи замість сплати одноразової страхової премії.
3. Негативне ставлення (of risk) до ризику (у т. ч. страхового), що призводить до невизнання його значення й ролі та є протидією ризиковій діяльності.
4. Навмисне завдання шкоди власникові судна або вантажу екіпажем судна як об'єктів страхування.
5. Плата власникові транспортного засобу за перевезення вантажу, що є об'єктом страхування.
6. Втрата (школа), що підлягає відшкодуванню страховиком.
7. Угода між страхувальником і страховиком.
8. Частина збитків, яка у разі настання страхової події не відшкодовується страховиком.
9. Назва договору страхування, за яким застрахованих осіб більше двох.

Питання до ключового слова, наведеного у криптограмі по вертикалі. Особа, яка бере на себе за певну винагороду зобов'язання виплатити суму або відшкодувати іншій особі збитки, що виникли в результаті настання страхового випадку.

І частина

Тема 1: Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Поняття фінансової інфраструктури.

Завдання 1. Соціально-економічна суть і функції фінансів. Дискусійні підходи до визначення функцій фінансів.

Завдання 2. Механізм формування та використання фінансових ресурсів держави.

Питання для самоконтролю

- У чому полягає роль фінансів у суспільстві?
- Вкажіть соціально-економічні умови виникнення фінансів.
- Які фінансові категорії ви знаєте? Як ці категорії пов'язані?
- Порівняйте категорії «фінанси» та «економіка».
- Розкрийте зміст функцій фінансів.
- Як впливають фінанси на економічну та соціальну систему?
- Яким є зв'язок фінансів із грошима, кредитом, ціною, заробітною платою та іншими економічними категоріями?

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

Завдання 1. Чинники історичного формування фінансів.

Завдання 2. Етапи становлення та розвитку фінансів України.

Питання для самоконтролю

- На якій стадії суспільного відтворення виникають фінанси?
- Які грошові відносини виражають фінанси?
- Як фінанси взаємодіють з іншими економічними категоріями?
- З чим пов'язане виникнення фінансів?
- Що було первинною формою фінансів?

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Завдання 1. Історичний розвиток української фінансової думки.

Завдання 2. Новітні уявлення вітчизняних учених про розвиток фінансової науки.

Питання для самоконтролю

- Які функції властиві фінансовій теорії?
- Що ви розумієте під методологією фінансової науки та які її функції?
- Які методи наукових досліджень використовуються фінансовою наукою?
- У чому полягають особливості діалектичного методу фінансової науки?
- Які особливості розвитку фінансової науки на різних історичних етапах?

Тема 4. Фінансова система та фінансова політика.

Завдання 1. Організаційне забезпечення процесів формування та реалізації фінансової політики держави.

Завдання 2. Сутність та особливості фінансової стратегії і тактики фінансової політики держави.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення терміна «фінансова система».
- Охарактеризуйте фінансову систему за внутрішньою структурою.
- Що таке організаційна структура фінансової системи?
- Які сфери і ланки входять до складу фінансової системи?
- Якими є сутність та основні напрями реалізації фінансової політики держави?
- У чому полягає основна мета фінансової політики?
- Які стратегічні завдання вирішуються за допомогою державної фінансової політики?
- У чому полягають сутність та особливості фінансової стратегії та фінансової тактики?
- Якими є складові фінансової політики?

Тема 5. Фінансове право та фінансовий контроль. Фінансовий механізм.

Завдання 1. Нормативно-правове й інформаційне забезпечення фінансового механізму в державі.

Завдання 2. Фінансовий аудит. Становлення та розвиток аудиторського контролю в Україні.

Питання для самоконтролю

- Назвіть державні та недержавні органи фінансового контролю.
- Які нормативно-правові акти забезпечують реалізацію державного фінансового контролю?
- Поняття фінансового права.
- Що є предметом фінансового права?
- Які є методи фінансового права?
- Які є джерела фінансового права?
- Що таке фінансовий механізм і з яких елементів він складається?
- Чим забезпечується ефективність фінансового механізму?

Тема 6. Податки та податкова система. Податкова політика держави

Завдання 1. Податкова політика України.

Завдання 2. Податкова система України: сутність та організаційне забезпечення.

Завдання 3. Загальна характеристика митних платежів в Україні.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає економічна сутність податків?
- Порівняйте поняття «податкова система» та «система оподаткування»?
- Обґрунтуйте необхідність податкової системи.
- На яких принципах заснована податкова політика?
- На чому базується побудова податкової системи?
- Які принципи закладаються в основу податкової політики?
- Яким чином організовується податкова робота?

Тема 7. Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система

Завдання 1. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи: форми та організація.

Завдання 2. Місцеві бюджети в бюджетній системі України.

Питання для самоконтролю

- Яке призначення бюджету в економіці держави?
- Яким чином відбувається виконання державного бюджету?
- Які нормативно-правові акти регулюють бюджетний процес в Україні?
- Назвіть показники стану бюджету?
- Назвіть методи бюджетного планування.
- Охарактеризуйте поняття «місцевий бюджет»?
- Назвіть стадії бюджетного процесу.

Тема 8. Державні доходи та видатки

Завдання 1. Податкові надходження у формуванні доходів бюджетів.

Завдання 2. Неподаткові надходження у формуванні доходів бюджетів

Питання для самоконтролю

- У чому полягає суспільне призначення доходів та видатків бюджету?
- Які методи та форми фінансування державних витрат Ви знаєте?
- Розкрийте поняття «кошторисне фінансування»?
- З чого складається прибуток державних підприємств?
- Які форми здійснення міжбюджетних трансфертів Ви знаєте?
- Яким чином регламентується передача коштів до державного бюджету з бюджетів нижчих рівнів?

Тема 9. Державний кредит і державний борг

Завдання 1. Соціально-економічні наслідки державного боргу.

Завдання 2. Формування державного боргу України та механізм його обслуговування.

Питання для самоконтролю

- В чому полягає економічний зміст та призначення державного кредиту?
- Назвіть види державних боргових паперів.
- Які існують джерела погашення державних позик?
- У чому полягає сутність системи управління державним боргом?
- Що таке державний борг?
- Які функції виконує державний кредит?
- Які рівні має державний кредит?
- Які є форми державного кредиту?
- За якими ознаками класифікуються державні позики?
- Розкрийте відмінності між державним боргом і державною заборгованістю.

Тема 10. Місцеві фінанси.

Завдання 1. Місцеві бюджети та їх роль у місцевому самоврядуванні.

Завдання 2. Реформування міжбюджетних відносин в Україні в умовах фінансової децентралізації.

Питання для самоконтролю

- Визначте сутність поняття "місцеві фінанси".
- Визначте структурні елементи місцевих фінансів.
- У чому полягає сутність поняття місцеві бюджети?
- Назвіть основні види місцевих бюджетів в Україні.

- Назвіть функції місцевих бюджетів.
- На основі яких параметрів визначається мінімальний розмір місцевих бюджетів?
- Охарактеризуйте структуру доходів місцевих бюджетів.
- Яке призначення мають видатки місцевих бюджетів?
- Розкрийте сутність і форми регулювання міжбюджетних відносин.
- З'ясуйте сутність терміну "бюджетний федералізм" та його головні принципи.
- Які ви знаєте основні групи моделей бюджетного федералізму? Охарактеризуйте їх.

Тема 11. Соціальні позабюджетні фонди

Завдання 1. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування в системі Пенсійного фонду України.

Завдання 2. Організаційні засади функціонування соціальних позабюджетних фондів в Україні.

Питання для самоконтролю

- Назвіть функції, властиві державним цільовим фондам
- Що таке загальнообов'язкове державне соціальне страхування
- Які особливості формування цільових фондів у структурі державних і місцевих бюджетів?
- Поясніть потрібність існування окремих державних позабюджетних фондів.
- Які основні завдання Фонду соціального страхування України
- Які ви знаєте джерела формування коштів Фонду соціального страхування України
- Які суб'єкти беруть участь у недержавному пенсійному страхуванні
- У чому полягає специфіка діяльності благодійних фондів?

II частина

Тема 12. Фінанси суб'єктів господарювання

Завдання 1. Класифікація фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

Завдання 3. Галузеві особливості організації фінансів суб'єктів господарювання.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте зміст поняття «фінанси господарських суб'єктів».
- Назвіть основні статті доходів та видатків фінансового плану?
- Назвіть основні складові собівартості продукції?
- Визначте особливості формування прибутку суб'єктів господарювання різних форм власності?
- Визначте особливості фінансових відносин добродійних фондів?
- Охарактеризуйте процеси формування фінансових ресурсів підприємств.
- Порівняйте за змістом і за обсягом поняття «грошові фонди» та «фінансові ресурси». Наведіть приклади.
- Назвіть економічні методи та способи формування фінансових ресурсів.
- Розкрийте економічний зміст прибутку. Охарактеризуйте процес його розподілу.
- В чому полягає різниця у формуванні та використанні прибутку суб'єктами господарювання та неприбутковими організаціями.

Тема 13. Фінанси домогосподарств

Завдання 1. Використання фінансових ресурсів домогосподарств.

Завдання 2. Класифікація заощаджень домогосподарств. Рівень заощаджень домогосподарств.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення заощаджень населення.
- Назвіть основні фактори, що сприяють перетворенню заощаджень в інвестиції.
- Розкрийте зв'язок фінансів населення з іншими складовими фінансової системи.

- Назвіть джерела формування фінансових ресурсів населення.
- Охарактеризуйте функцію споживання.
- Охарактеризуйте функцію заощадження.
- Дайте визначення інвестиційного портфелю.
- Порівняйте поняття «інвестиційний портфель», «портфель нагромадження» та «фінансовий портфель» домогосподарств.

Тема 14. Страхування. Страховий ринок

Завдання 1. Форми страхування і їх характеристика.

Завдання 2. Сутність і необхідність страхування професійної відповідальності.

Питання для самоконтролю

- Поясніть сутність і необхідність страхового захисту.
- Яка сутність страхових фондів?
- Яка класифікація страхування?
- Що таке перестраховування?
- Визначити види страхових послуг, що відносять до обов'язкового страхування.
- Що таке страхування професійної відповідальності?
- Якою є організаційна структура страхового ринку України?
- Визначте особливості страхування життя.
- Що є об'єктами майнового страхування?
- У чому полягає сутність терміну "визначення страхування відповідальності"?
- Розкрийте механізм здійснення співстрахування.
- Чим зумовлена необхідність запровадження державних соціальних позабюджетних фондів?
- У чому виявляється комплексний підхід до визначення соціальних позабюджетних фондів?

Тема 15. Фінансовий ринок

Завдання 1. Розкрити сутність інститутів інфраструктури фінансового ринку.

Завдання 2. Охарактеризувати основні види цінних паперів та навести їх класифікацію.

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте роль фінансового ринку у ринковій економіці.
- Назвіть суб'єктів фінансового ринку.
- Порівняйте поняття «грошовий ринок» та «ринок капіталів».
- Порівняйте за обсягом і за змістом поняття «фінансовий ринок» та «ринок грошей».
- Які фінансові інститути ринку Ви знаєте. Охарактеризуйте їх функції.
- Які фінансові посередники діють на фінансовому ринку? Які на фондовому ринку?
- Які закони регулюють діяльність фінансового ринку? Хто здійснює контроль за виконанням законів?
- Що таке приватизація?
- Яка роль Фонду державного майна у здійсненні приватизаційних процесів?
- Визначте фінансові проблеми роздержавлення та приватизації в Україні?

Тема 16. Фінансовий менеджмент і система управління фінансами

Завдання 1. Автоматизовані системи управління фінансами. Діджиталізація в управлінні публічними фінансами.

Завдання 2. Фінансова грамотність населення та її вплив на управління фінансами домогосподарств.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення сутності фінансового менеджменту.
- Яка основна мета фінансового менеджменту?
- Охарактеризуйте основні завдання фінансового менеджменту.
- Що таке фінансова стратегія і яке її місце у загальній стратегії розвитку підприємства?
- Назвіть складові фінансової політики підприємства.
- Дайте визначення фінансової тактики.
- Розкрийте зміст основних принципів фінансового менеджменту.
- За якими ознаками класифікуються функції фінансового менеджменту?
- Розкрийте зміст функцій суб'єкта і об'єкта фінансового менеджменту.
- Назвіть системи забезпечення механізму фінансового менеджменту.
- Охарактеризуйте складові формування та використання системи інформаційного забезпечення як складової механізму фінансового менеджменту.
- У чому полягає сутність антикризового фінансового управління підприємством?

Тема 17. Міжнародні фінанси

Завдання 1. Міжнародне оподаткування і міжнародне податкове право.

Завдання 2. Міжнародне подвійне оподаткування і його правове регулювання.

Питання для самоконтролю

- Які форми здійснення зовнішньоекономічної діяльності Ви знаєте?
- Хто є суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності?
- Які методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності Ви знаєте?
- Розкрийте зміст міжнародної фінансової інтеграції.
- Охарактеризуйте валютну політику України.
- Які міжнародні валютно-фінансові організації Ви знаєте?
- Які міжнародні кредитні організації Ви знаєте?

Тема 18. Фінансова безпека держави

Завдання 1. Валютна безпека, її зміст, індикатори та їх характеристика.

Завдання 2. Грошово-кредитна безпека: сутність, індикатори та їх характеристика.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте економічну сутність поняття "фінансова безпека держави".
- Назвіть основні загрози фінансовій безпеці держави.
- У чому полягає сутність термінів "індикатор" та "порогові значення індикаторів"?
- Визначте сутність "бюджетної безпеки держави".
- Які ви знаєте основні проблеми бюджетної системи?
- Що таке бюджетний дефіцит? Як він впливає на фінансову безпеку держави?
- З'ясуйте сутність поняття "боргова безпека". Охарактеризуйте основні індикатори, що визначають боргову безпеку.
- Хто затверджує структуру і граничний обсяг державного боргу країни?
- Назвіть основні заходи підвищення боргової безпеки.

Тема 19. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

Завдання 1. Фінансові відносини у фінансових системах зарубіжних країн. Соціально-економічні моделі організації фінансових систем у зарубіжних країнах.

Завдання 2. Ланки фінансових систем і їх характеристика у зарубіжних країнах.

Питання для самоконтролю

- Надайте характеристику сучасним фінансам країн Азії;

- Охарактеризуйте сучасну фінансову систему Китаю;
- Дайте характеристику особливостей сучасних фінансів країн Південної Африки;
- Назвіть особливості фінансів країн Латинської Америки.

Тема 20. Фінанси Європейського Союзу

Завдання 1. Рахункова палата ЄС, її повноваження та функції.

Завдання 2. Гармонізація непрямого оподаткування у країнах-членах ЄС і її зміст.

Питання для самоконтролю

- Визначте фінансові передумови створення Європейського Союзу.
- У чому полягає унікальність Європейського Союзу?
- Охарактеризуйте досягнення фінансового розвитку Європейського Союзу.
- Як вплинула Європейська інтеграція на фінансове світове становище?
- Охарактеризуйте валютну інтеграцію Європейського Союзу.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у вигляді рефератів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за встановленими вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refereo* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду літературних джерел інформації (наукових праць, підручників, навчальних посібників, аналітичних доповідей і матеріалів) за відповідною темою.

Реферат складається на основі різних джерел і зіставляє точки зору з досліджуваного питання.

Реферат, незалежно від теми, містить визначені складові: титульну сторінку встановленого зразка, вступ, основні розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на літературні джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким його внесено у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 2,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів

І частина

1. Теоретичне обґрунтування суті та змісту фінансової системи.
2. Особливості формування та використання коштів Державного бюджету у поточному році.
3. Становлення місцевих бюджетів в Україні.
4. Податкові надходження бюджету: суть та особливості формування.
5. Бюджетна децентралізація в Україні.
6. Фінансова політика держави в умовах воєнного сану.
7. Об'єктивна обумовленість виникнення та необхідність фінансів.
8. Розподільча функція фінансів та її реалізація у фінансовій системі.
9. Контрольна функція фінансів та її роль у формуванні та використанні централізованих фінансових ресурсів держави.

10. Фінансова політика та її складові.
11. Фінансова система держави та її складові.
12. Фінансовий механізм та його складові.
13. Податкова система в економічній системі держави.
14. Формування Державного бюджету України.
15. Формування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації.
16. Податкові надходження місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації.
17. Неподаткові доходи місцевих бюджетів.
18. Бюджетна політика в Україні.
19. Міжбюджетні відносини в Україні.
20. Дефіцит Державного бюджету України.
21. Державний кредит в умовах України.
22. Комунальний кредит в умовах бюджетної децентралізації.
23. Зовнішній державний борг України.
24. Внутрішній державний борг України.
25. Фінансові інструменти зовнішніх державних запозичень.
26. Склад і структура державного боргу України.
27. Наслідки зростання державного боргу.
28. Міжбюджетні відносини в Україні.
29. Механізм державного кредиту.
30. Грошово-кредитна політика як складова фінансової політики держави.
31. Податкова політика як складова фінансової політики держави.
32. Пенсійне забезпечення в Україні.
33. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
34. Управління фондами соціального страхування в Україні.
35. Пенсійний фонд України.
36. Фінансове забезпечення соціальних гарантій населення в Україні.
37. Становлення соціальних позабюджетних фондів в незалежній Україні.
38. Формування медичного страхування: передумови та перспективи.
39. Економічні та соціальні наслідки зростання державного боргу.
40. Методи регулювання міжбюджетних відносин.
41. Місцеве оподаткування в Україні.
42. Місцеві бюджети як основа місцевих фінансів.
43. Економічні та соціальні наслідки бюджетного дефіциту.
44. Вплив бюджетного дефіциту та на державний борг України.
45. Бюджетне регулювання у фіскальній політиці держави.
46. Видатки бюджету на соціальний захист населення України.
47. Оподаткування фізичних осіб в Україні.
48. Екологічне оподаткування в Україні.
49. Правове регулювання фінансової діяльності в Україні.
50. Розвиток фінансового контролю в Україні.

II частина

1. Фінансове планування в умовах ринку.
2. Методи фінансового планування.
3. Організація фінансів у банківських установах.
4. Фінансовий менеджмент суб'єктів підприємництва.
5. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту.
6. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту.
7. Процес розробки та реалізації фінансових рішень.
8. Політика управління фінансовими ризиками підприємства.

9. Державний фінансовий менеджмент.
10. Управління фінансовими ресурсами домогосподарства.
11. Розподіл прибутку у фінансово-господарської діяльності підприємства.
12. Організація фінансів страхових компаній.
13. Фінанси неприбуткових установ органів виконавчої влади.
14. Фінанси установ громадського сектору.
15. Фінансовий ринок України.
16. Фінансовий ринок і його інструменти.
17. Державна політика на страховому ринку України.
18. Становлення страхового нагляду в Україні.
19. Кредитний ринок як канал опосередкованого фінансування.
20. Ринок цінних паперів як канал прямого фінансування.
21. Фондова біржа в Україні.
22. Розвиток страхування в Україні.
23. Цінні папери в Україні.
24. Облігації внутрішньої державної позики в умовах воєнного стану.
25. Обіг акцій на фондовому ринку.
26. Облігації внутрішньої державної позики на фінансовому ринку України.
27. Інвестиційні сертифікати на фінансовому ринку.
28. Формування портфеля цінних паперів.
29. Європейський банк реконструкції та розвитку.
30. Міжнародний валютний фонд.
31. Міжнародна фінансова політика.
32. Фінансова безпека держави.
33. Інвестиційна складова фінансової безпеки держави.
34. Бюджетна безпека держави.
35. Світові тенденції та їх вплив на фінансову систему України.
36. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інститутами.
37. Механізм функціонування міжнародного валютного ринку.
38. Механізм функціонування міжнародного кредитного ринку.
39. Механізм функціонування міжнародного ринку цінних паперів.
40. Становлення та розвиток міжнародних фінансів.
41. Офшорний бізнес у світовій практиці.
42. Позабюджетні державні фонди Великобританії.
43. Фінансування освіти у Великобританії.
44. Місцеві бюджети США.
45. Видатки бюджету Європейського Союзу.
46. Власні надходження бюджету Європейського Союзу.
47. Рахункова палата ЄС: повноваження та функції.
48. Суд ЄС та його участь у розгляді фінансових питань.
49. Розвиток страхового ринку Франції.
50. Розвиток страхового ринку Японії.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

І частина

1. Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису.
2. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.
3. Фінансові категорії. Взаємозв'язок фінансів та інших економічних категорій.
4. Функції фінансів та їх характеристика.

5. Сутність, призначення і роль фінансової інфраструктури
6. Сутність, джерела, методи та особливості формування фінансових ресурсів держави.
7. Історичні та економічні передумови виникнення фінансів.
8. Еволюція фінансів на історичних етапах розвитку суспільства.
9. Етапи становлення та розвитку фінансів України.
10. Розвиток фінансових відносин Київської Русі.
11. Формування теоретичних ідей у фінансовій науці в період меркантилізму та фізіократії.
12. Фінансові концепції англійської класичної політекономії
13. Маржиналізм і його вплив на розвиток фінансової науки.
14. Інституціоналізм і його вплив на фінансову думку.
15. Кейнсіанська теорія та її вплив на розвиток фінансової науки.
16. Неокласицизм і фінансові теорії неокласиків.
17. Новітні уявлення вітчизняних учених про розвиток фінансової науки.
18. Поняття та система фінансового права.
19. Зміст та організація фінансового контролю в державі.
20. Поняття і склад фінансового механізму. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
21. Теоретична сутність фінансової системи України та основні принципи її побудови.
22. Структура фінансової системи.
23. Сутність, типи та напрямки фінансової політики
24. Складові фінансової політики держави та їх призначення.
25. Фінансова система як об'єкт управління. Сфери та ланки фінансової системи і їх взаємозв'язки.
26. Сутність та особливості фінансової стратегії і тактики фінансової політики держави.
27. Характеристика фінансової системи за внутрішньою структурою.
28. Види, форми та методи фінансового контролю.
29. Органи фінансового контролю в Україні та їх повноваження.
30. Фінансовий аудит. Становлення та розвиток аудиторського контролю в Україні.
31. Фінансові методи та важелі фінансового механізму: зміст і характеристика.
32. Сутність, призначення та необхідність податків. Функції податків.
33. Елементи податку та їх характеристика.
34. Генезис принципів оподаткування та їх систематизація у фінансовій науці.
35. Податкова система держави: сутність, структура та вимоги до її побудови.
36. Податкова політика, її сутність та види. Принципи податкової політики
37. Характерні риси та відмінності податків, відрахувань і платежів.
38. Класифікація податків. Класифікаційні ознаки податків.
39. Загальна характеристика місцевих податків і зборів в Україні.
40. Загальна характеристика рентних платежів в Україні.
41. Сутність бюджету як економічної категорії. Функції бюджету.
42. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи: форми та організація.
43. Бюджетний устрій і бюджетна система. Принципи побудови бюджетної системи.
44. Бюджетний процес, його складові елементи та регламентування.
45. Сутність і причини виникнення бюджетного дефіциту.
46. Класифікація бюджетного дефіциту та методи його фінансування.
47. Економічна сутність державних доходів. Значення державних доходів.
48. Централізовані державні доходи.
49. Сутність, характеристика, склад державних видатків.
50. Класифікація державних видатків.

51. Сутність і класифікація державних цільових фондів. Цільові фонди державного бюджету і їх призначення.
52. Суть і значення державного кредиту.
53. Державні запозичення: передумови формування та джерела погашення.
54. Поняття державного боргу, його види та характеристика.
55. Управління державним боргом. Методи управління державним боргом.
56. Форми державного кредиту та класифікація державних позик.
57. Причини виникнення і зростання державного боргу.
58. Суть і склад місцевих фінансів та причини їх виникнення.
59. Місцеві фінансові інститути і їх характеристика.
60. Економічна сутність, склад і структура місцевих бюджетів.
61. Функції місцевих фінансів. Принципи організації місцевих фінансів.
62. Доходи місцевих бюджетів: класифікація та їх формування.
63. Видатки місцевих бюджетів. Склад і структура видатків місцевих бюджетів.
64. Реформування міжбюджетних відносин в Україні в умовах фінансової децентралізації.
65. Необхідність, зміст і роль соціальних позабюджетних фондів.
66. Загальна характеристика соціальних позабюджетних фондів.
67. Єдиний внесок як головне джерело формування доходів позабюджетних фондів.
68. Недержавні фонди в системі соціального захисту населення: сутність, класифікація та функціонування.
69. Фонд соціального страхування на випадок безробіття
70. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування в системі Пенсійного фонду України.

II частина

71. Необхідність і сутність фінансів суб'єктів господарювання. Фінанси суб'єктів підприємництва як основа фінансової системи держави.
72. Функції фінансів суб'єктів господарювання. Принципи організації фінансів суб'єктів підприємництва.
73. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання. Методи організації фінансової діяльності у суб'єктів господарювання.
74. Особливості організації фінансових відносин залежно від галузевих особливостей та сфер бізнесу.
75. Особливості організації фінансів акціонерних товариств. Типи акціонерних товариств.
76. Фінансові ресурси суб'єктів господарювання, їх склад і характеристика.
77. Економічний зміст прибутку, його склад, формування та розподіл
78. Фінанси домогосподарств як сфера фінансової системи.
79. Сутність фінансів домогосподарств, їх значення та зв'язок з іншими складовими фінансової системи.
80. Фінансові ресурси населення. Чинники впливу на величину та регіональні ознаки диференціації фінансових ресурсів населення.
81. Джерела формування доходів домогосподарств та їх класифікація.
82. Порядок використання доходів домогосподарств. Чинники, що впливають на розподіл доходу на споживання та заощадження.
83. Фінансові відносини домашніх господарств та їх характеристика.
84. Поняття, склад і класифікація витрат домогосподарств.
85. Бюджет домогосподарства та його структура.
86. Заощадження та інвестиційна діяльність домогосподарств.
87. Економічна необхідність, суть і роль страхування.
88. Ризик як передумова страхування. Основні види ризиків. Поняття та ознаки страхового ризику.

89. Страхові фонди та страховий захист.
90. Класифікація страхування. Класифікаційні ознаки страхування.
91. Поняття страхового ринку та його організаційна структура.
92. Державне регулювання страхового ринку та ліцензування страхової діяльності.
93. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.
94. Учасники страхового ринку та їх характеристика.
95. Сутність, призначення та роль фінансового ринку як механізму перерозподілу коштів.
96. Суб'єкти фінансового ринку, їх функції та класифікація.
97. Структура фінансового ринку. Класифікація структурних складових фінансового ринку.
98. Інструменти фінансового ринку, їх класифікація та характеристика.
99. Цінні папери як основний інструмент фінансового ринку.
100. Фондовий ринок: особливості та роль у розвитку ринкової інфраструктури.
101. Функції та види фінансових посередників. Класифікація фінансових посередників.
102. Сутність, мета та завдання фінансового менеджменту.
103. Принципи організації фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту.
104. Система управління державними фінансами.
105. Фінансове планування: суть, принципи, методи, завдання.
106. Податковий менеджмент.
107. Організаційне та інформаційне забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві.
108. Повноваження Міністерства фінансів України і його підрозділів у сфері оперативного управління фінансами.
109. Управління місцевими фінансами.
110. Управління фінансами домашніх господарств.
111. Передумови та чинники становлення і розвитку міжнародних фінансів. Міжнародні фінансові відносини: основні напрями їх здійснення.
112. Суть і функції міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова політика: види та форми реалізації.
113. Міжнародний фінансовий ринок і його сегменти. Міжнародний валютний ринок: зміст, функції і особливості операцій.
114. Міжнародний кредитний ринок: сутність, функції та види. Міжнародний ринок цінних паперів: зміст і інструменти.
115. Міжнародні фінансові інституції. Міжнародний валютний фонд: основні етапи співробітництва з Україною.
116. Група Світового банку: завдання та сфери діяльності. Європейський банк реконструкції та розвитку: особливості та напрями діяльності в Україні.
117. Міжнародні розрахунки та операції валютного ринку.
118. Генезис і розвиток економічної безпеки та її місце у структурі національної безпеки України.
119. Сутність фінансової безпеки як складової економічної безпеки України.
120. Складові та індикатори фінансової безпеки держави.
121. Основні виклики та загрози у сфері економічної та фінансової безпеки.
122. Бюджетна безпека: сутність та характеристика.
123. Боргова безпека, її зміст, індикатори та їх характеристика.
124. Податкова безпека: сутність, індикатори та їх характеристика.
125. Банківська безпека: сутність, індикатори та їх характеристика.
126. Безпека небанківського фінансового сектору: зміст, індикатори та їх характеристика.

- 127.Еволюція та сучасні риси фінансових систем країн з розвинуеною ринковою економікою
- 128.Основні аспекти фінансової системи Великої Британії.
- 129.Фінансова система Сполучених Штатів Америки.
- 130.Фінансова система Федеративної Республіки Німеччини.
- 131.Фінансова система Франції.
- 132.Фінансова система Японії.
- 133.Передумови й етапи економічної інтеграції в Європі. Створення Європейського Союзу.
- 134.Особливості організації фінансів Європейського Союзу.
- 135.Бюджет і бюджетна система Європейського Союзу.
- 136.Валютна інтеграція Європейського Союзу. Формування та розвиток Валютного союзу ЄС.
137. Банківський союз. Інтеграція Банківського союзу ЄС.
- 138.Інституції Європейського Союзу. Рада Європейського Союзу і її роль у бюджетному процесі.
139. Європейський парламент і його роль в управлінні фінансами ЄС.
140. Податкова політика Європейського Союзу. Гармонізація податкових систем країн-членів ЄС.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білета (за умови здачі іспиту он-лайн)

Завдання 1. Дайте письмову відповідь на питання 1.1. Копіювання тексту з літературних джерел не оцінюється позитивно. Сформулюйте 5 тестів із відповіді на питання 1.1. Кожний тест повинен відповідати таким критеріям: 1) формулювання тестового питання має бути лаконічним і складати не більше двох рядків тексту; 2) текст повинен бути чітким за постановкою питання та не допускати інших відповідей, крім однієї; 3) правильна відповідь на тестове питання виділяється жирним шрифтом і має бути лише одна (з чотирьох наведених); 4) кожна з чотирьох відповідей позначається малими літерами: а), б), в), г).

1.1. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові завдання, що надіслані у Google-classe.

2.1. Пропорційне зниження бюджетних видатків щомісячно за всіма статтями бюджету протягом того часу, який залишився до кінця бюджетного періоду – це:

- а) сеньйораж бюджету;
- б) секвестр бюджету;
- в) інфляційні методи подолання дефіциту;
- г) профіцит бюджету.

.....

2.20. Відповідно до економічної класифікації видатки бюджету бувають:

- а) внутрішні та зовнішні;
- б) поточні та капітальні;
- в) на економіку та соціальну сферу;
- г) внутрішні і соціальні.

Завдання 3. Задача.

1.6.2.1. Приклад екзаменаційного білета (за умови здачі іспиту оф-лайн)

Завдання 1. Дайте відповідь на два питання екзаменаційного білета.

1. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія.

2. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування в системі Пенсійного фонду України.

Завдання 2. Вкажіть відповіді, одна з яких є правильною, на тестові завдання екзаменаційного білета.

2.1. Пропорційне зниження бюджетних видатків щомісячно за всіма статтями бюджету протягом того часу, який залишився до кінця бюджетного періоду – це:

- а) сеньйораж бюджету;
- б) секвестр бюджету;
- в) інфляційні методи подолання дефіциту;
- г) профіцит бюджету.

...

2.10. Відповідно до економічної класифікації видатки бюджету бувають:

- а) внутрішні та зовнішні;
- б) поточні та капітальні;
- в) на економіку та соціальну сферу;
- г) внутрішні і соціальні.

Завдання 3. Задача.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 17 та 13 лекційних занять у II та III семестрах відповідно за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

Розподіл балів здобутих студентом під час лекцій

№ з/п	Семестр навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій																
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	II	17	0,6	1,2	1,8	2,4	2,9	3,5	4,1	4,7	5,3	5,9	6,5	7,1	7,6	8,2	8,8	9,4	10,0
2.	III	13	0,8	1,5	2,3	3,1	3,8	4,6	5,4	6,2	6,9	7,7	8,5	9,2	10,0	-	-	-	-

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 17 та 14 семінарських занять у II та III семестрах відповідно.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у Положенні про організацію освітнього процесу у ХУУП імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 05.07.2016 р., протокол №16, введене в дію наказом від 08.07.2016 р. № 359 / 16 (в редакції рішення вченої ради від 28.08.2020 р., протокол №1, введене в дію наказом від 28.08.2020 р. № 312/20).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

Розподіл балів за самостійну роботу у II семестрі

№ з/п	Показник	Номер теми											Усього балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	15
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	5											5
	Усього балів												20

Розподіл балів за самостійну роботу у III семестрі

№ з/п	Показник	Номер теми									Усього балів
		12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	1	1	1	1	2	2	2	14
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	6									6
	Усього балів										20

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену з навчальної дисципліни «Фінанси», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів.

Перерозподіл балів в межах максимально можливого одержання їх кількості за

надані студентами відповіді в усній та письмовій формі відповідно на питання, тестові завдання та розв'язок задачі екзаменаційного білета, наведено в таблиці.

Розподіл балів для семестрового контролю (за умови здачі іспиту он-лайн)

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на теоретичне питання	5,0	-	-	5,0
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	20,0	-	20,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язану задачу	-	-	5,0	5,0
	Усього балів	5,0	20,0	5,0	30,0

Розподіл балів для семестрового контролю (за умови здачі іспиту оф-лайн)

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на кожне теоретичне питання	5,0	5,0	-	10,0
2.	Максимальна кількість балів за відповідь на тестові завдання	-	10,0	-	10,0
3.	Максимальна кількість балів за розв'язану задачу	-	-	10,0	10,0
	Усього балів	5,0	15,0	10,0	30,0

3. Рекомендовані джерела

І частина

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів. Поняття фінансової інфраструктури.

1. Василик О.Д. Теорія фінансів: Підручник . К.: НІОС. 2000. 416 с.
2. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. *Фінанси України*. 2017. №2. С. 110–128.
3. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
4. Рязанова Н. С., Федосов В. М. Фінанси як вихідна детермінанта процесу реалізації енергоінформаційної сутності вартості. *Фінанси України*. 2020. № 4. С. 52–63.
5. Рязанова Н. С., Федосов В. М. Фінанси як вихідна детермінанта процесу реалізації енергоінформаційної сутності вартості. *Фінанси України*. 2020. № 4. С. 52–63.
6. Фінанси : навчальний посібник / Л. В. Лисяк, С. В. Качула, Л. О. Міщенко, Д. А. Міщенко ; за ред. Л. В. Лисяк. Дніпро: ТОВ "Акцент ПП", 2017. 298 с.
7. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
8. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. Ч.1. 344с.
9. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
10. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
11. Хомутенко А. В. Прагматика та семантика термінів фінансової науки "суспільні фінанси", "публічні фінанси" та "державні фінанси". *Фінанси України*. 2017. № 1. С. 111–126.

12. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів

1. Дерлиця А. Ю. Суспільні фінанси та феномен публічності: семантична конструкція, історична формація, теоретична концепція. *Фінанси України*. 2018. №1. С. 106–123.
2. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика. : навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 578с.
3. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Еволюція теорії та наукова концепція публічних фінансів. *Фінанси України*. 2019. № 8. С. 26–44.
4. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. *Фінанси України*. 2017. №2. С. 110–128.
5. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
6. Синчак В. П. Еволюція наукової думки в оподаткуванні та її реалізація у податкових системах: монографія. Київ-Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2006. 294 с.
7. Ставерська Т. О., Іванюта О. М. Історія фінансів: навч. посіб. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2013. 83 с.
8. Фінанси : навчальний посібник / Л. В. Лисяк, С. В. Качула, Л. О. Міщенко, Д. А. Міщенко ; за ред. Л. В. Лисяк. Дніпро: ТОВ “Акцент ПП”, 2017. 298 с.
9. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. Ч.1. 344с.
10. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

1. .
2. Андрущенко В. Л., Тучак Т. В. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): монографія. К.: Алерта, 2013. 384 с.
3. Дем'янишин В., Лободіна З. Розвиток вчення про фінансову політику, фінансову систему, фінансово-кредитний механізм та фінансові ресурси у працях українського науковця Михайла Крупки. *Світ фінансів*. 2021. №4 (69). С. 118-140.
4. Дерлиця А. Питання догматизму та ортодоксії вітчизняної фінансової науки. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3. С. 150-164.
5. Краус Н. М. Інституціональний зріз дихотомії старих і нових інститутів розвитку сфери фінансів в умовах інноватизації. *Фінанси України*. 2018. №4. С. 115–126.
6. Леоненко П. М. Методологія аналізу наукових шкіл у економічній і фінансовій науках. *Фінанси України*. 2013. №5. С. 31-49.
7. Леоненко П. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Основні етапи розвитку фінансової науки: методологія проблеми. *Фінанси України*. 2017. №4. С. 55–74.
8. Леоненко П. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Формування загальної та національної архітектури фінансової науки. *Фінанси України*. 2017. №6. 87–108.
9. Синчак В. П. Еволюція наукової думки в оподаткуванні та її реалізація у податкових системах: монографія. Київ-Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2006. 294 с.
10. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів): монографія. Львів: Каменярь, 1999. 305 с.
11. Фінансова думка України: У 3-х т. Т. 1 / За наук. ред. В.М. Федосова. К.: Кондор, 2010. С. 405.
12. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 4. Фінансова система та фінансова політика

1. Бушуєв С. Д., Бушуєв Д. А. Управління проектами розвитку фінансових систем із вбудованими імунними механізмами в умовах глобальної кризи. *Фінанси України*. 2020. №5. С. 29–49.
2. Дем'янишин В. Сучасні вектори реформування управління державними фінансами в умовах модернізації фінансового механізму та фінансової системи України. *Світ фінансів*. 2021. №2 (67). С. 51-65..
3. Дзюбинський А. В., Дзюбинська О. В., Шегинський О. В. Митна політика в умовах воєнного стану. *Товарознавчий вісник*. 2023. Вип. 16. С. 98-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tvis_2023_16_10
4. Коваленко В. М. Фінансова система України: теорія, методологія, практика: монографія / В. М. Коваленко. Львів.: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 360 с.
5. Лупенко Ю., Радіонов Ю. Стійкість фінансової системи: сутність, вразливість, шляхи забезпечення. *Облік і фінанси*. 2021. № 4. С. 81-90.
6. Лютий І. О. Фінансова політика: сучасні виклики та суперечності реалізації в Україні. *Фінанси України*. 2020. №5. С. 50–62.
7. Макогон В. Д., Адаменко І. П. Фінансова політика держави у системі економічного розвитку [Електронний ресурс]. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 56. С. 193-200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2023_56_25.
8. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти). Монографія. К.: КНЕУ, 2005. 239 с.
9. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку фінансової системи України [Текст] : монографія / [Волохова І. С. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук І. С. Волохової ; Одес. нац. екон. ун-т. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2021. 394 с.
10. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
11. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
12. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 5 Фінансове право та фінансовий контроль. Фінансовий механізм

1. Вербицька В. І., Болдовська К. П., Мошківський В. В., Бредіхін В. М. Співвідношення понять державного фінансового контролю та аудиту. *Комунальне господарство міст. Серія : Економічні науки*. 2023. Т. 2. С. 34-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kgm_econ_2023_2_8
2. Здирко Н. Г. Аудит відповідності публічних закупівель: теоретичні та практичні аспекти. *Облік і фінанси*. 2021. № 1. С. 90-100.
3. Кузьмінська О. Е. Роль фінансового моніторингу як механізму протидії загрозам у сфері економічної безпеки України. Наукові праці НДФІ. 2021. Вип. 4. С. 106-123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npdfi_2021_4_10.
4. Микитюк І. С. Державний фінансовий контроль у бюджетній сфері. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 1. С. 58-69.
5. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2002. 240 с.
6. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
7. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
8. Фінансове право: навч. посіб. / М.Г. Волощук, Т.О. Карабін, М.В. Менджул. – Вид. 3-тє, допов. та перероб. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2017. 244 с.
9. Шулюк Б. Фінансові методи у структурі фінансового механізму державно-приватного партнерства: наукові аспекти дослідження. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 2. С. 37-48.
10. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

11. Яценко Н. М., Глухова В. І. Теоретичні аспекти фінансового контролю в Україні [Електронний ресурс]. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : Економічні науки. 2023. № 1. С. 150-156. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2023_1_25.

Тема 6 Податки та податкова система. Податкова політика держави

1. Андрущенко В. Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): [монографія] / В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак. К.: Алерта, 2013. 384 с.
2. Біляк, Ю. В. Податкова система [Текст] : навч. посіб. / Ю. В. Біляк, З. М. Тітенко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : НУБіП України, 2021. 633 с.
3. Десятнюк О. М., Ткачик Ф. П. Податкова політика в контексті стабілізації енергетичних ринків. *Фінанси України*. 2022. №10(323). С. 32-43.
4. Податковий кодекс України від 23 грудня 2010 року (із змінами). *Офіційний вісник України*. 2010. №92. ст. 3248.
5. Синчак В. П. Еволюція наукової думки в оподаткуванні та її реалізація у податкових системах: монографія. Київ-Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2006. 294 с.
6. Синчак В. П. Особливий механізм справляння податків і зборів в умовах функціонування спрощеної системи оподаткування. *Облік і фінанси*. 2020. №2 (88). С. 103 – 113.
7. Синчак В. П. Система оподаткування у сільському господарстві України: теорія, методологія та практика: Монографія. Хмельницький: Вид-во ХУУП, 2008. 476 с.
8. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
9. Фрадинський О. Основи оподаткування : навч. посіб. / О. Фрадинський. К. : Ліра-К, 2015. 340 с.
10. Чинчик А. А. Податкова політика та механізм її формування і реалізації. *Інтелект XXI*. 2021. № 1. С. 68-71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2021_1_15

Тема 7 Державні фінанси. Бюджет і бюджетна система

1. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред.. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*, 2010. №50-51. Ст.572.
3. Жибер Т. В., Солопенко Т. В. Механізм належного фінансового забезпечення бюджетних програм. *Економіка України*. 2022. №8(729). С. 55-69.
4. Кудряшов В. П. Фінансове забезпечення публічних витрат у період війни. *Економіка України*. 2023. № 3. С. 37-57.
5. Леоненко П. М., Кузькін Є. Ю., Юхименко Я. В. Інституціональне середовище бюджетної системи. *Фінанси України*. 2018. №5. С. 110–124.
6. Радіонов Ю. Д. Управління фінансовими ресурсами держави в умовах воєнного стану. *Економіка України*. 2023. №1(734). С. 20-43.
7. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
8. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
9. Чугунов І. Я. Інституційна архітектоніка бюджетної системи. *Фінанси України*. 2008. № 11. С. 3-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2008_11_2
10. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 8 Державні доходи та видатки

1. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред.. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбов. Літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871. с.

2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*, 2010. №50-51. Ст.572.
3. Вівчар О. Й., Дацко О. Р. Особливості інвестування у військові облигації в умовах воєнного стану. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія : *Економічні науки*. 2023. № 4(2). С. 24-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2023_4%282%29__5.
4. Вінницька О. А. Податкові надходження в системі доходів державного бюджету України. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія : *Економічні науки*. 2023. № 3. С. 24-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2023_3_5
5. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: т. 1 / С. О. Булгакова, Л. І. Василенко, Л. В. Єрмошенко та ін. К.: НВП "АВТ лтд.", 2004. 400 с.
6. Кириленко О. Сучасні тенденції видатків на оборону з державного бюджету України. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3. С. 179-188.
7. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник/ В. М. Опарін. -2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
8. Панасейко І. М., Архірейська Н. В., Панасейко М. С., Панасейко С. М. Коригування параметрів бюджету на стадії його виконання як оперативний інструмент бюджетного регулювання. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія : *Економічні науки*. 2023. № 5(2). С. 141-146. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2023_5\(2\)__22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjie_2023_5(2)__22).
9. Проць Н., Кравчук М. Видатки державного бюджету на національну оборону: проблеми та перспективи. *Світ фінансів*. 2021. №4 (69). С. 77-87.
10. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
11. Чугунов І., Пасічний М., Нікітішин А. Доходи Державного бюджету України в умовах воєнного стану. *Scientia Fructuosa*. 2022. № 5. С. 124-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2022_5_10
12. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 9 Державний кредит і державний борг

1. Богдан Т. П. Глобальний борг як індикатор проблем світової економіки та виклики для фінансової політики України. *Фінанси України*. 2019. №9. С. 43–63.
2. Богдан Т. П. Державний борг і позики під час війни та методи їх поствоєнного врегулювання. *Фінанси України*. 2022. №4(317). С. 27-45.
3. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*, 2010. №50-51. Ст.572.
4. Гасанов С. С. Міжнародні стандарти статистики державного боргу та їх впровадження в систему управління державними фінансами України. *Фінанси України*. 2022. № 12. С. 7-21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2022_12_3
5. Гасанов С. С. Міжнародні стандарти статистики державного боргу та їх впровадження в систему управління державними фінансами України (Закінчення. Початок статті в № 12 за 2022 р.). *Фінанси України*. 2023. № 1. С. 26-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2023_1_4
6. Кудряшов В. П. Стратегічні засади управління державним боргом. *Економіка України*. 2022. №9(730). С. 58-76.
7. Лютий І. О., Софієнко А. П. Зовнішні державні запозичення як інструмент фінансової політики уряду. *Фінанси України*. 2019. №5. С. 64–78.
8. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) : Навчальний посібник/ В. М. Опарін. -2-ге вид., доп. і перероб. К.: КНЕУ, 2001. 240 с.
9. Управління державним боргом: Навч. посіб. Прутська О. О., Сьомченков О. А., Гарбар Ж. В., Губанова Л. І., Руденко В. В. / за заг. Ред. Прутської О. О. К.: Центр учбової літератури, 2010. 216 с.

10. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
11. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 10 Місцеві фінанси

1. Бенювська Л. Місцеві запозичення як інструмент розвитку територіальних громад. *Світ фінансів*. 2022. №1(70). С. 49-60.
2. Вдовічен А. А., Вдовічена О. Г., Табенська Ю. В. Формування доходів місцевих бюджетів за умов бюджетної децентралізації. *Бізнес Інформ*. 2023. № 5. С. 187-195.
3. Гордей О. Д., Рябокінь М. В., Котух Є. В., Новицька О. В. Середньострокове бюджетне планування в територіальних громадах. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 56. С. 162-174. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2023_56_22.
4. Єршоменко А. О. Місцеві бюджети у системі фінансового забезпечення територіальних громад. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 57. С. 132-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2023_57_20
5. Малиняк Б. С. Недоліки планування бюджетів об'єднаних територіальних громад органами місцевого самоврядування та шляхи їх усунення. *Фінанси України*. 2019. №5. С. 79–96.
6. Мельник М. І., Лещух І. В., Яремчук Р. Є. Ефективність адміністративнофінансової децентралізації в регіоні: інвестиційний вимір. *Фінанси України*. 2019. №3. С. 103–117.
7. Місцеві фінанси України в умовах децентралізації державного управління: стан, тенденції та механізми розвитку [Текст] : монографія / С. А. Дяченко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ ; Одеса : Гельветика, 2018. 395 с.
8. Риковська О. В. Дотаційність бюджетів територіальних громад як фінансовий механізм інклюзивного сільського розвитку. *Український соціум*. 2022. № 4. С. 61-75. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2022_4_6.
9. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
10. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 11 Соціальні позабюджетні фонди

1. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України: у 5 т.: т. 1 / С. О. Булгакова, Л. І. Василенко, Л. В. Єрмошенко та ін. К.: НВП "АВТ лтд.", 2004. 400 с.
2. Кнейслер О. В., Шупа Л. З. Вектор розвитку медичного страхування у контексті сучасної медичної реформи в Україні. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 4. С. 148-156.
3. Коваль С. Л. Система державного соціального страхування: досвід України та Німеччини. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 2. С. 67-77.
4. Перегудова Т. В. Соціальні трансферти: обумовленість зайнятістю у війсьній економіці України. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. Вип. 50. С. 56-70. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/seru_2022_50_7
5. Підлипна Р. П., Смочко В. Ю., Лукач Д. В. Імплементация світового досвіду загальнообов'язкового соціального страхування до вітчизняних реалій. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2023. № 28. С. 109-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2023_28_16
6. Приймак І., Вишивана Б. Недержавне пенсійне забезпечення в системі соціального захисту населення України. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 3. С. 121-138.
7. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року №1058-IV. (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 року №1105-XIV (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
9. Сидор І., Денисюк Т. Державне пенсійне страхування в Україні: виклики сучасності та напрями реформування. *Світ фінансів*. 2022. №1 (70). С. 22-35.
10. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
11. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

II частина

Тема 12 Фінанси суб'єктів господарювання

1. Виговська О. Формування механізму фінансового забезпечення підприємств громадського транспорту. *Облік і фінанси*. 2021. № 2. С. 35-43.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
3. Мельник В. М., Руденко В. В. Вплив фіскального механізму на інвестиційний розвиток суб'єктів господарювання у країнах ЄС і в Україні. *Проблеми економіки*. 2022. № 2. С. 145-162. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Рекон_2022_2_19.
4. Синчак В. П. Зняття податкових обмежень для платників єдиного податку третьої групи в умовах воєнного стану як чинник підприємницької активності. *Облік і фінанси*. 2023. №1 (99). С. 97 – 107.
5. Синчак В. П., Булат Г. В., Піхняк Т. А. Фінансово-облікове забезпечення функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків: монографія. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. 150 с.
6. Трусова Н. В., Танклевська Н. С., Пристемський О. С. Венчурне фінансування суб'єктів агробізнесу. *Облік і фінанси*. 2019. № 2. С. 99-108.
7. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. К. : КНУТД, 2015. 360 с.
8. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. Ч.1. 344с.
9. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
10. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 13 Фінанси домогосподарств

1. Береславська О. І., Козій Н. С. Банківські заощадження домогосподарств: структура, динаміка, тенденції під час кризових станів економіки України. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2023. № 28. С. 45-51. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2023_28_8.
2. Карлін М. І. Фінанси домогосподарств провідних країн світу: навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Цимбалюк. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 172 с.
3. Кириленко О., Сидорчук А., Коваль С., Сидор І. Аналіз витрат як складова оцінки фінансового стану домогосподарств. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2022. № 3. С. 82-91. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2022_3_10
4. Кізима Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку : монографія. К.: Знання, 2010. 431 с.
5. Крилов Д. В. Теоретико-функціональний аналіз домогосподарства в національній економіці України. *Economic synergy*. 2023. Iss. 1. С. 270-280. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econsyn_2023_1_21

6. Серватинська І. М. Доходи і витрати домогосподарств: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 3. С. 141-154.
7. Сторонянська І. З., Бенювська Л. Я. Фінансова поведінка населення в умовах війни: регіональні особливості. *Економіка та право*. 2023. № 1. С. 71-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есрр_2023_1_10
8. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
9. Фінанси домогосподарств: Сучасна парадигма та доміанти розвитку: Монографія / Кізіма Т.О. К., 2010. 431 с.
10. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
11. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 14 Страхування. Страховий ринок

1. Арич М. І., Кулинич Ю. М., Левон М. М. Ринки страхування життя та здоров'я: оцінка конкурентоспроможності. *Фінанси України*. 2020. №7. С. 116–128.
2. Баранов А. Л., Баранова О. В. Деякі особливості державного регулювання страхового ринку України в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. №7(320). С. 95-114.
3. Войнова Є. І. Ринок страхових послуг України і його позиціонування серед провідних страхових ринків світу. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 1. С. 104-116.
4. Колінько М. О., Жумік О. В. Рейтингова оцінка страхової компанії на основі методу аналізу ієрархій. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2023. № 8. С. 9-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2023_8_3
5. Конкурентоспроможність страхового ринку України в умовах активізації глобалізаційних процесів [Текст] : монографія : за матеріалами пр. наук. групи / [Л. В. Шірінян (наук. керівник) та ін.] ; за наук. ред. проф. Лади Василівни Шірінян ; Нац. ун-т харч. технологій. Київ : Ліра-К, 2020. 402 с.
6. Мачуська І. Б., Кондратенко К. Правове регулювання страхових відносин в умовах воєнного стану: дія форс-мажорних обставин. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 2. С. 110-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/anporr_2023_2_20
7. Мельничук Н. Ю., Залюбовська С. С., Колупаєв Ю. Б. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2020. № 1-2. С. 81-90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvhastat_2020_1-2_11
8. Страхування [Текст] : навч. посіб. у схемах, табл., комент. / Т. Є. Терещенко, Л. О. Заволока, О. Б. Пономарьова ; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.
9. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
10. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
11. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 15 Фінансовий ринок

1. Благун І. І. Інфраструктура фінансового ринку України: стан та перспективи розвитку. *Облік і фінанси*. 2019. № 4. С. 63-69.
2. Гаряга Л. О. Фінансовий ринок: контент-аналіз особливостей трактування. *Вісник Університету банківської справи*. 2021. № 2. С. 24-30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VUbsNbU_2021_2_5
3. Калінеску Т. В. Український фондовий ринок: реалії сьогодення. *Часопис*

- економічних реформ*. 2023. № 2. С. 42-47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2023_2_9.
4. Коваленко В. В. Цифрова трансформація банківського сектору економіки України. *Фінанси України*. 2021. № 3. С. 84-98.
  5. Лисенок О. В., Шірінян Л. В., Шірінян Е. А. Оцінка економічної ефективності операцій банку з цінними паперами на прикладі АТ "Ощадбанк". *Фінанси України*. 2021. № 4. С. 48-64.
  6. Онишко С. В., Богріновцева М. Фінансовий ринок як рушій глобалізаційних змін та його зв'язок із рівнем фінансової безпеки. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2023. № 28. С. 102-108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2023_28_15.
  7. Середа О. О. Фондовий ринок як інструмент стабілізації економічного розвитку України. *Часопис економічних реформ*. 2022. № 4. С. 55-59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2022_4_11
  8. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
  9. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. / [Н. В. Трусова та ін.] ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т ім. Дмитра Моторного. Мелітополь : Вид. будинок ММД, 2021. 235 с.
  10. Штефан Н. М., Гарус І. Д. Удосконалення механізмів розвитку фінансового ринку в умовах розвитку фінансових технологій віртуалізації та діджиталізації. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2022. № 2. С. 148-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2022_2_18
  11. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 16 Фінансовий менеджмент і система управління фінансами

1. Гордей О. Д., Рябоконт М. В., Котух Є. В., Новицька О. В., Козій Н. С. Управління фінансовими ресурсами об'єднаних територіальних громад в умовах адаптивних змін законодавства під час воєнного стану. *Економіка України*. 2023. №3(735). С. 24-36.
2. Дем'янишин В. Сучасні вектори реформування управління державними фінансами в умовах модернізації фінансового механізму та фінансової системи України. *Світ фінансів*. 2021. №2 (67). С. 51-65.
3. Другов О. О., Вавжиняк Д. Особистий фінансовий консалтинг: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Проблеми економіки та управління*. 2023. Т. 7, № 1. С. 130-139. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPP_2023_7_1_13
4. Єфименко Т. І. Управління державними фінансами в період воєнного стану та повоєнної відбудови України: науковий супровід трансформацій. *Фінанси України*. 2023. № 1. С. 7-25.
5. Іванченкова Л. В., Степаненко С. В., Євтушевська О. О. Фінансовий і податковий менеджмент у системі управління підприємством. URL: *Бізнес Інформ*. 2022. № 4. С. 125-129. http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2022_4_18
6. Пасєнко Т. В., Федосов В. М. Управління фінансами: контролінг на мікрорівні. *Фінанси України*. 2018. № 3. С. 80-96.
7. Пасєнко Т. В., Федосов В. М. Упровадження контролінгу в управлінні фінансами на макрорівні в Україні. *Фінанси України*. 2018. № 6. С. 107-126.
8. Палійчук Т. В., Петруха С. В., Алексеєнко Н. М. Фінансове вирівнювання в умовах реформування системи управління державними фінансами. *Облік і фінанси*. 2020. № 2. С. 81-92.
9. Плешакова Н. А., Чухліб Г. В. Антикризове управління як протидія банкрутству: досвід українських підприємств мікрокредитування. *Бізнес Інформ*. 2023. № 6. С. 179-183.

10. Радіонов Ю. Д. Управління фінансовими ресурсами держави в умовах воєнного стану. *Економіка України*. 2023. №1(734). С. 20-43.
11. Синчак В.П. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / В.П. Синчак, А.В. Крушинська. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2013. 503 с.
12. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
13. Хомутенко А., Хомутенко В. Ефективність управління державними фінансами: теоретико-методологічні підходи до оцінювання. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 4. С. 67-82.
14. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 17 Міжнародні фінанси

1. Клименко К. В. Актуальні питання співробітництва України з МВФ у період викликів і загроз COVID-19. *Фінанси України*. 2020. №7. С. 92–115.
2. Клименко К. В., Савостьяненко М. В. Підтримка міжнародними фінансовими організаціями проектів розвитку в національних валютах. *Фінанси України*. 2019. №8. С. 103–116.
3. Клименко К. В., Савостьяненко М. В. Співробітництво України з міжнародними фінансовими партнерами в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. № 5. С. 43-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2022_5_5
4. Терещенко Г. М. Перспективи та пріоритети використання фінансово-кредитного інструментарію Світового банку. *Фінанси України*. 2018. №1. С. 111–127.
5. Терещенко Г. М., Пронь Н. Б., Анісімова О. Ю. Міжнародна фінансова підтримка організації освітнього процесу в умовах запровадження воєнного стану в Україні. *Український соціум*. 2022. № 2. С. 169-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2022_2_18
6. Фінанси [Текст] : підручник / В. І. Грушко, О. С. Наконечна, О. Г. Чумаченко ; за ред. В. І. Грушка ; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". Київ : Ліра-К, 2020. 599 с.
7. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. Одеса: Атлант, 2015. Ч.1. 344с.
8. Фінанси: підручн. / О. Я. Стойко, Д.І Дема; за ред. О. Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
9. Чухрасва Н. М., Олійник Я. В. Автоматичний міжнародний обмін податковою інформацією: особливості попередніх умов запровадження в Україні під час воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. №5(318). С. 102-114.
10. Юхименко П. І. Теорія фінансів: підручник / П. І. Юхименко, В. М. Федосов, Л. Л. Лазебник; за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр навч. л-ри, 2010. 576 с.

Тема 18 Фінансова безпека держави

1. Бак Н. А. Фінансова безпека територіальних громад в Україні: сутність, структурні складові, загрози. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 1. С. 98-110.
2. Барановський О., Лагно А. Природа фінансової безпеки банківської системи. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 3(72). С. 141-155.
3. Бюджетно-податкова безпека (у схемах і таблицях) [Текст] : навч. посіб. / [Г. В. Миськів та ін. ; за ред. Г. В. Миськів] ; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 275 с.
4. Варналій З. С., Бондаренко С. М. Фінансова безпека підприємств України в умовах війни та повоєнного відновлення. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 56. С. 106-113. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2023_56_15.
5. Гетманець О. П., Коробцова Д. В. Фінансова безпека як чинник воєнної безпеки [Електронний ресурс]. *Право і Безпека*. 2023. № 1. С. 169-178. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2023_1_17.

6. Дем'янишин В., Костецький В. Вплив рейдерства на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 3(72). С. 156-164.
7. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення : монографія / М. М. Єрмошенко [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.disslib.org/upravlinnja-ekonomichnoju-bezpekoju-pidpruyemnytstva>.
8. Кораблін С. О. Монетарна безпека: окремі визначення та оцінки. *Фінанси України*. 2021. № 1. С. 7-45.
9. Кудряшов В. П. Критична інфраструктура та фінансова безпека. *Фінанси України*. 2021. № 2. С. 7-25.
10. Кузьмінська О. Сутність фінансової безпеки як об'єкта аналізу. *Світ фінансів*. 2022. Вип. 4(73). С. 184-192.
11. Ліхоносова Г. С. Фінансова безпека країни в умовах цифровізації соціально-економічних процесів. *Часопис економічних реформ*. 2023. № 2. С. 48-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Cher_2023_2_10
12. Полторак А. С. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації: монографія. Миколаїв: МНАУ, 2019. 463 с. URL: <https://cutt.ly/VgrWXXx>
13. Полторак А. С., Баришевська І. В., Мельник О. І. Механізм гарантування фінансової безпеки домогосподарств. *Облік і фінанси*. 2020. № 3. С. 66-70.

Тема 19 Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою

1. Гуцул І. А. Митна політика зарубіжних країн [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ III –IV рівнів акредитації / Інна Анатоліївна Гуцул ; Тернопіл. нац. екон. ун-т, Ф-т фінансів, Каф. податків та фіскал. політики. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 197 с.
2. Деркач Т. Компаративний аналіз фінансових систем Канади і США. *Світ фінансів*. 2020. №1 (62). С. 107-117.
3. Копич Р. І. Фіскальна політика в умовах післякризової стабілізації європейських країн [Текст] : монографія / Роман Копич. Львів : ПАІС, 2018. 399 с.
4. Малиняк Б. С., Підлісний І. С. Ефективність видатків місцевих бюджетів: механізм контролю в Шотландії та уроки для України. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 3. С. 41-57.
5. Пасічний М. Д. Податкова політика країн ОЕСР. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 1. С. 127-138.
6. Руденко Ю. М., Токар В. В. Фінансові системи зарубіжних країн [Електронний ресурс]: навч. посіб. К.:КНЕУ, 2010. 348 с.
7. Савастєєва О.М. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник. К.: ФОП Гуляєва В. М., 2019. 177 с.
8. Фінанси : навчальний посібник / Л. В. Лисяк, С. В. Качула, Л. О. Міщенко, Д. А. Міщенко ; за ред. Л. В. Лисяк. Дніпро: ТОВ "Акцент ПП", 2017. 298 с.
9. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізіма Т. О., Кравчук Н. Я., Горин В. П. та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль: Економічна думка, 2013. 287 с.

Тема 20 Фінанси Європейського Союзу

1. Богатирьов І. І. Особливості фінансової системи Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 15. Ч. 1. С. 32-37. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15\(1\)_9](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2017_15(1)_9)
2. Валігура В. А. Сучасні тенденції гармонізації ПДВ у країнах Європейського Союзу. *Фінанси України*. 2022. № 3. С. 22-37.
3. Гасанов С. С., Кудряшов В. П., Балакін Р. Л. Наднаціональні фіскальні правила та координація бюджетної політики в Європейському Союзі. *Фінанси України*. 2019. №3. С. 37–55.
4. Демиденко Л. М. Податкова політика Європейського Союзу. *Наукові праці НДФІ*. №3 (40). 2007. URL: http://npndfi.org.ua/docs/NP_07_03_087_uk.pdf

5. Європейський Союз : навч. посіб. / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.] ; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. К. : ФОРМАС, 2020. 600 с.
6. Лютий І. О., Терес Ю. С. Реалізація боргової політики в країнах ЄС: уроки для України. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 4. С. 7-19.
7. Мельник В. М., Руденко В. В. Вплив фіскального механізму на інвестиційний розвиток суб'єктів господарювання у країнах ЄС і в Україні. *Проблеми економіки*. 2022. № 2. С. 145-162. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/PeKon_2022_2_19.
8. Метлушко О. В., Василькова Ю. В. Обґрунтування засад європейської інтеграції банківської системи України. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 2. С. 136-144.
9. Підоричева І. Ю. Теоретичне осмислення процесів розвитку інтеграції в ЄС і співпраці його країн-членів у сфері досліджень та інновацій. *Економіка України*. 2022. №4(725). С. 50-73.
10. Поручник А., Кулай А. Процеси бюджетної консолідації в Європейському Союзі. *Міжнародна економічна політика*. 2015. № 1 (22). С.5-26.
11. Тимченко О. М. Наслідки податкових трансформацій у країнах ЄС та США. *Фінанси України*. 2020. №1. С. 26–41.
12. Токарський Т. Б. Фінансове забезпечення соціального страхування у Республіці Польща: безпековий аспект. *Фінанси України*. 2021. №1. С. 117-126
13. Фінанси : навчальний посібник / Л. В. Лисяк, С. В. Качула, Л. О. Міщенко, Д. А. Міщенко ; за ред. Л. В. Лисяк. Дніпро: ТОВ "Акцент ПП", 2017. 298 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> -Веб-портал Верховної Ради України
- <http://www.president.gov.ua> -Веб-портал Адміністрації Президента України
2. <http://www.kmu.gov.ua> -Веб-портал Кабінету Міністрів України
3. <http://mon.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
4. <http://www.auc.org.ua> - Веб-сайт Асоціації міст України
7. <http://nbuv.gov.ua/> -Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
8. <http://gntb.gov.ua/ua/> -Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
9. <http://www.ounb.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
10. <http://www.adm.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
11. <http://km-oblrada.gov.ua/> -Веб-сайт Хмельницької обласної ради
12. <http://www.khmelnysky.com/> -Веб-сайт Хмельницької міської ради
13. <http://www.univer.km.ua/> -Веб-сайт Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова
14. <http://www.mof.gov.ua> -Веб-сайт Міністерства фінансів України
15. <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/index> - Веб-сайт журналу «Світ фінансів»
- <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/issue/archive?issuesPage=3> -Веб-сайт журналу «Світ фінансів (архів)